

esperesi iroda

A BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1907. évi szeptember hó 5-ik napján Nagyváradon

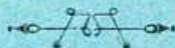
SULYOK ISTVÁN esperes és BARY JÓZSEF gondnok
kettős elnöklete mellett tartott őszi

rendes közgyűlése és bírósági ülésének

Jegyzőkönyve.

KIADTA :

AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD

LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDAJA

1907

A BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1907. évi szeptember hó 5-ik napján Nagyváradon

SULYOK ISTVÁN esperes és BARY JÓZSEF gondnok
kettős elnöklete mellett tartott őszi

rendes közgyűlése és bírósági ülésének

jegyzőkönyve.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD

—
LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDAJA

1907

A bihari református egyházmegye 1907. évi szeptember hó
5-ik napján Nagyváradon tartott őszi rendes közgyűlésének
és bírósági üléseinek

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak SÜLYOK ISTVÁN esperes és BARY
JÖZSEF e. m. gondnok kettős elnöklete alatt:

Csillag Lajos bojti lelkész, Csák Máté nagyváradi l.,
Szemes László szentjánosi l., Nádudvary Lajos borsi l.,
Lévai Mihály nagykerékii l. lelkészi, — Kiss Elek, Tatár
Zoltán, Kurovszky Ferenc világi tanácsbírák; Zsigmond
Ferenc ártándi l. közpénztáros; Csernák Béla furtai l.,
Kiss Antal berettyószentmártoni l. lelkészi, — Hegyesi
Pál dr. és Thury László dr. világi jegyzők.

Thury Kálmán dr. ügyész.

Sáfrány Lajos a nagyváradi tanítónőképző int. igazgatója.

Telegdi Károly borsi tanító, a tanügyi biz. jegyzője.

Ártándról a lelkész (l. f.) és Sáhi Sándor, Berettyó-
szentmártonból a lelkész (l. f.), Biharról Rigó Lajos lelkész,
Biharpüspökiből Bugyi Sándor l., Rácz Imre, Borsról a
lelkész (l. f.) és tanító (l. f.), Bojtról a lelkész (l. f.) és
Pető Mihály, Csatárról Szücs László l., Csökmőről F. Tóth
István h. gondnok és Zs. Szabó János presbyter. Darvas-
ról Molnár Vince l., Élesdről _____, Fugyiból
Nagy Elek l., Fugyivásárhelyről Varga Gedeon l., Furtá-
ról a lelkész (l. f.) és H. Szabó Sándor, Hegyközkovácsi-
ből Szokolay Béla l., Hegyközpályiból Szalai Pál l., Oláh
Károly, Hegyközsáldobágyról Bokros Benedek l., Hegy-
közujlakról Bugyi Mihály l., Kismarjáról _____,
Kisszántóról Keresztesy Károly l., Kis Zsigmond gondnok,
Kisjenőről Hegedüs Ferenc l., Lessről Konrád Géza l.,
Magyarkakucsról _____, Mezőkeresztesről Nánássy
Imre l., Lukács András, Nagykerékiből a lelkész (l. f.) és

Nagy János gondnok, Nagyszántóról Szatmári László l., Gabi Sándor gondnok, Nagyváradról a lelkészek (l. f.) és Máté Lajos presbyter, Nyüvedről _____, Örvéndről _____, Paptamásiból Major Gyula l., Pelbárt-hidáról Holkó József l., Pósalakáról Sipos János l., Pusztatoldról Nyikos Sándor l., Pusztáujlakról Doma Gyula l., Révről Bodor Pál l., Siterről Varga András gondnok, Szalárdról Surányi Lajos l., Szentjánosról a lelkész (l. f.), Zsákáról Vadon Miklós l., _____, Jákóhodosról _____, Váncsodról _____.

57. szám. Sulyok István esperes buzgó imádságban kéri Istennek segedelmét a közgyűlés munkálkodására; üdvözlí a közgyűlés tagjait

s a közgyűlést a tagok igazolása után megnyitja.

58. szám. Az esperes előterjeszti, hogy K. Nagy Sándor világi tanácsbíró, Bethlendy Sándor és Leelőssy István lelkészek, valamint Eszenyi Károly tanító-képviselő távolmaradásukat igazolták.

Midőn az egyházmegyei közgyűlés az előterjesztett igazolásokat tudomásul veszi, sajnálattal tapasztalja, hogy a közgyűlés távolmaradó tagjai közül sokan nem igazolták elmaradásukat.

59. szám. Az I. t.-c. 22. §-ához adott egyházkerületi utasításoknak megfelelően, az egyetemes lelkészi értekezlet előterjesztése szerint

egyházmegyei közgyűlésünk az egyházkerületi közgyűléshez azt a tiszteletteljes javaslatot terjeszti föl, hogy az egyházközségi közgyűlésnek képviseleti alapon szervezését az Egyházmegye összes egyházaiban rendelje el.

60. szám. Az egyházkerületi Utasítások felhívják egyházmegyénket, hogy a hatósága alatt levő egyházközségekre nézve az I. t.-c. 27. §. b) pontja szerint választott presbyterek számának az I. t.-c. 28. §-a értelmében megállapítása iránt intézkedjék.

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyes egyházaktól beérkezett szabályszerű nyilat-

kozatok alapján kimondja, hogy: Ártádon, Berettyószentmártonban, Biharon, Bihar-püspökiben, Borson, Bojton, Furtán, Hegyközpályiban, Hegyközszáldobágyon, Hegyközujlakon, Kismarján, Kisszántón, Kisjenőn, Lessen, Magyarkakucson, Mezőtelegden, Nagykerekiben, Nagyváradon, Nyüveden, Pósalakán, Réven, Szalárdon, Szentjánoson, Zsákán és Váncsodon a presbyterek számát az eddigi számban tartja fenn; Csökmön azonban harminchatra, Mezőkeresztesen harmincra emeli fel s utasítja a két egyházat, hogy a törvények betartása mellett a presbyterek választását hajtsa végre; azokat az egyházakat pedig, amelyeknek presbyteriumi és egyházközségi közgyűlései még nem nyilatkoztak, szigoruan utasítja, hogy nyilatkozataikat az esperesi hivatalhoz haladéktalanul küldjék be, hogy a tavaszi egyházmegyei közgyűlés presbytereik számát megállapíthassa.

61. szám. Az I. törvénycikk 51. § b) pontjához adott egyházkerületi utasításoknak megfelelően

az egyházmegyei közgyűlés az egyházkerületi közgyűléshez azt a javaslatot terjeszti fel, hogy bihari ref. egyházmegyénkben a népesség arányszámához és az egyházi ügyeknek ezzel összefüggő nagy forgalmához képest, úgy az egyházi, mint a világi tanácsbírák száma 5-ről 6-ra emeltessék.

62. szám. Arra az esetre, ha az egyházkerületi közgyűlés a javaslatnak helyt ad,

megbízta közgyűlésünk az egyházmegye elnökségét, hogy időnyerés céljából ez új állások betöltéséről már az őszi egyházkerületi közgyűlés után intézkedjék, azaz a szavazást rendelje el.

63. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk az I. törvénycikk 51. § e) pontja alapján a nagyváradi tanítónőképző intézet tanárképviselőjének számát egyben,

a kebelbeli összes népiskolák tanító-képviselőinek számát négyben állapítja meg s megbizza az egyházmegye elnökségét, hogy ezen képviselőségekre a szavazást oly időben rendelje el, hogy a megválasztottak már az 1908. év tavaszán tartandó rendes közgyűlésünkön megjelenhessenek.

64. szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet az I. törvénycikk 14. § i) pontjában s a 110, illetve 120 §-okban előírt szabályrendeleteknek, továbbá az 55. §-ban említett eljárásnak tervezeteit betérjeszti, amely

tervezeteket az egyházmegyei közgyűlés az elnökségnek azzal a megbizással adja ki, hogy azokat a Nagyváradon lakó egyházmegyei tanácsbírákkal együtt vizsgálja át s a tavaszi egyházmegyei közgyűlés idejére véleményes javaslattal lássa el.

65. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk az I. törvénycikk 15. §-a alapján

az egyházmegyei ügyész megbízatásának idejét oly értelemben állapítja meg, hogy az egyszer megválasztott ügyész e tisztet életfogytiglan viseli.

66. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja az egyházközségek presbyteriumait,

hogy az egyházfiak kötelességeinek s hivataloskodásuk idejének, működésük ellenőrzése módjának, továbbá az egyházközség kezelő tisztviselői s gazdasági és egyéb bizottságai s az alkalmazottak teendőinek megállapításáról 1908. év január első napjáig intézkedjenek s erről az ésperesi hivatalt, — az intézkedéseiket magokban foglaló presbyteri jegyzőkönyvi számok kivonatának beküldésével, — a fent megjelölt időig értesítsék.

67. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja a missiói lelkészeket, hogy missiói egyházközségek szabatos nevét, valamint a II. törvénycikk 48. §-ához fűzött egyházkerületi

utasításokban megkivánt összes névsorokat pontos cimeket az esperesi hivatalhoz 1908. év január 1-ig terjesszék be.

68. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk megállapítja, hogy az Egyházmegye területén ez időszert csak a révi egyházközség tekintethető olyan missiói egyházközségnek, mely a II. törvénycikk 49. §-a alapján választójogosultsággal fog birni.

69. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk kimondja, hogy mindaddig, amig az egyházkerületi közgyűlés a missiói egyközségek választójogainak gyakorlására vonatkozó szabályzatot el nem készíti, addig az Egyházmegye területén, az egyházkerület által annak idejében jóváhagyott eddigi gyakorlat tartatik fenn.

70. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja a kebelbeli egyházak presbyteriumait, hogy egyházukban ez idő szert esetleg létező egyházfentartási alapokat a II. törvénycikk 77. §-a szert az 1908. január elseji állapot mellett vegyék számba s nyilvántartás érdekéből, az esperesi hivatalhoz 1908. évi március 1-ig jelentsék be.

71. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja az egyházmegye közpénztárnokát, hogy az egyházmegyei és egyházkerületi hatóságok költségeinek fedezésére szolgáló rendes egyházi adót, cim és összeg szert, minden év harmadik negyedének végéig mutassa ki és az egyházközségekkel közölje.

72. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja a presbyteriumokat, hogy a III. törvénycikk 4. §-ának 1. pontjában elrendelt vagyonleltárt, a 2. pontban elrendelt változás alá nem eső és évenként feltétlenül fedezendő szükségletek kimutatását, amint ezekre nézve őket az esperesi hivatal fölhívja azonnal készítsék el s oda terjesszék be.

A nagyváradai egyház presbyteriuma utasíttatik, hogy a III. törvénycikk 4. §-ának 3. pontja értelmében a nagyváradai református tanítónőképző intézet leltárát terjessze be.

73. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja az egyházközségek presbyteriumait,

hogy az 1908. évi költségvetést az év végéig az esperesi hivatalhoz terjesszék be s a jövő évtől kezdődőleg számadásaikat és költségvetéseiket mindég a polgári év szerint készítsék; egyben elrendeli, hogy a nagyváradai egyház a nagyváradai református tanítónőképző-intézet költségvetését is mutassa be.

74. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja a kebelbeli egyházközségeket,

hogy a III. törvénycikk 8. §-ának rendelkezéseit a husz éven aluli egyháztagok megadóztatására nézve szigoruan betartsák.

75. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja a presbyteriumokat,

hogy az egyháztagok figyelmét a IV. törvénycikk 10. §-a végső bekezdésében biztosított adókedvezményre hívják fel.

76. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk az egyetemes lelkeszi értekezlet megkeresésére fölkéri az egyházkerületi közgyűlést,

hogy a III. törvénycikk 13. §-ának a) pontjához, amennyiben az ebben említett normál adókulcs szerint kivetendő személyi adót némelyek különbözőképpen értelmezik, világos utasítást adjon.

77. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk az adócsökkentésért folyamodó egyházközségek kérvényeinek átvizsgálását teljesítő küldöttségbe a maga részéről

Zsigmond Ferenc ártándi lelkeszt, egyházmegyei közpénztárnokot választja meg.

78. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházmegyei számvevőszéket megalakítja s tagjaiul megválasztja: elnöknek Lévay M.-t

s tagjai gyanánt: Konrád Géza, Holkó József, Varga Gedeon és Csernák Béla lelkészeket.

79. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja az egyházközségeket,

hogy közalapi járulékok címén már az 1908. évi költségvetésükbe azt az összeget állítsák be, amelyet lélekszám után az egyházi törvények IV. törvénycikk 5 §-a s az ehez fűzött egyházkerületi utasítások alapján kivetnek.

80. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja a 2000 lelket, vagy ennél többet számláló egyházközségek presbyteriumait,

hogy az V. törvénycikk 5. és 6. §-ai értelmében az egyházközségi bíróságot alkítsák meg, és pedig egyelőre átmenetileg a presbiteriumban legközelebb előforduló kisorsolásig vagy ciklus szerinti változásig terjedő időre, azután pedig mindig 3 évre; a választási jegyzőkönyveket pedig az esperesi hivatalhoz 1907. évi október 15-ig terjesszék be.

81. szám. Miután egyházmegyénk tanügyi bizottságába a tanítói bizottsági tagok a VI-ik t.-c. 54. §-ában megszabott arányban vannak beválasztva,

közgyűlésünk nem tartja szükségesnek a tanügyi bizottság újjászervezését, hanem a jelenlegi tagokat a következő öt évre újból megválasztottaknak tekinti.

82. szám. Sulyok István esperes sokoldalú elfoglaltságára tekintettel, a tanügyi bizottsági elnökségről lemond.

Egyházmegyei közgyűlésünk a lemondást elfogadja és Sulyok István esperesnek az egyházmegyei tanügyi bizottságban kifejtett sok évi buzgó munkálkodásáért köszönetet mond.

A tanügyi bizottság elnökéül Zsigmond Ferenc ártándi lelkészt választja meg.

83. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja az egyházm. tanügyi bizottságot,

hogy a népiskolai ifjúsági könyvtárak szervezése, a tanítóválasztás módozatai, a tanítói hivatalról való lemondás és változások, a beteg vagy hadkötelezettségeiket teljesítő tanítók helyettesítése tárgyában a tavaszi egyházmegyei közgyűlés elé véleményes javaslatot terjesszen be.

84. szám. Felhivatnak az egyházközségek presbyteriumai, hogy

a jövő évtől kezdve egyházaik költségvetésébe „iskola alap“ címén bizonyos összeget illesszenek be, amely a népiskolai ifjúsági könyvtár fentartására és gyarapítására fordíttassék.

85. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja az egyházközségek presbyteriumait,

hogy az egyházaik által fentartott nyugdíjköteles rendes állások törzsfizetésének 2 százalékát, mint állandó évi járulékot már az 1908. évtől kezdve vegyék fel költségvetésükbe és minden év szeptember 1-ső napjáig küldjék be az egyházmegyei pénzkezelőhöz.

86. szám. Az egyházmegyei nyugdíjbizottságba a VII. t.-c. 11. §-a alapján a következő öt évre megválasztatnak:

Csák Máté és Szemes László lelkészi,
Tatár Zoltán és Kurovszky Ferenc világi tanácsbírák.

87. szám. Az egyházmegyei közgyűlés

Nádudvary Lajos borsi lelkészt egyházmegyei nyugdíjintézeti pénzkezelőnek megválasztja.

88. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja a kebelbeli lelkészeket,

hogy minden évben virágvasárnap délelőtti istentisztelet alkalmával, a nyugdíjintézet által szolgált nemes cél fölemlítése mellett adakozásra hívják fel a hiveket s a begyűlt perselypénzeket és adományokat az

egyházmegyei nyugdíjintézeti pénzkezelőhöz haladéktalanul küldjék be.

89. szám. Az egyházmegyei közgyűlés tárgyalva a tiszántuli református egyházkerületnek a parókhíalis körökről szóló szabályrendelet tervezetét kimondja,

hogy a tervezet alapelveit elfogadja; de mivel e tervezet a parókhíalis körök szerzendő vagyonáról, az anyagi ügyek kérdéséről kifejezetten nem rendelkezik, óhajtja, hogy a megalkotandó szabályrendelet ez irányban is intézkedjék.

A nagyváradi egyházközséget pedig felhívja közgyűlésünk, hogy a maga javaslatát október 20-ig készítse el, az esperesi hivatalhoz terjessze be; s az esperesi hivatal pedig ezen hozzá érkezett javaslatot az egyházkerületi közgyűlés megbízottjához juttassa el.

90. szám. Az egyházmegyei közgyűlés a tiszántuli református egyházkerületnek az elhagyatott szegények, árvák és betegek gondozásának módjáról az eljárás és felügyelet részleteiről alkotott szabályrendelet tervezetét tárgyalva, kimondja,

hogy ezt a szabályrendelet-tervezetet csak átdolgozással tartja elfogadhatónak, mert az így sohasem vihető keresztül a gyakorlati életben.

Felhívja az egyházkerület figyelmét arra, hogy a tervezet 3. §-ának a) pontja ellentétben áll egyházi törvényeinkkel, amennyiben pl. már a virágvasárnapi perselypénz is más célra fordítandó.

Óhajtja, hogy a szegények, árvák és betegek gondozásánál az egykerület szabaddabban kezet engedjen az egyházközségeknek, tekintettel arra, hogy a viszonyok gyűlekezetenként változnak.

91. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk 153—1907. sz. egyházkerületi határozatból kifolyólag az 1904. évi november 10-én megnyílt második budapesti országos

ref. zsinat hatvankettedik ülésében a rendkívüli egyházi adó kivetése tárgyában kelt 1129. szám s az egyházi adók kivetési és behajtási módjának egyöntetű meghatározása tárgyában kelt 1130. számú határozatát

tudomásul veszi s utasítja az egyház-községeket, hogy e zsinati határozatokhoz alkalmazkodjanak.

92. szám. A tiszántuli református egyházkerület felhívja egyházmegyénket (lásd 156—1907. számú határozatát), hogy tegyen véleményes jelentést a Bocskay-alapra gyűlt összeg hovaforbitása iránt.

Egyházmegyei közgyűlésünk kijelenti, hogy a Bocskay-alapra gyűlt 205 korona 27 fillért a Debrecenben felállítandó egyetem „Bocskay tanszéke” alapjára óhajtja fordítani.

93. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk tárgyalván a 163—1907. számú egyházkerületi határozatot, elrendeli,

hogy a kebelbeli egyházközségek lelkészei az egyházkerület említett határozata szerint járjanak el s a megkívánt statisztikai adatokat az egyházkerületi jegyzőkönyvben közölt minta-lap szerint minden év végével terjesszék be az esperesi hivatalba.

94. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk tárgyalván a 163—1907. számú egyházkerületi határozatot:

tisztelettel kéri fel az egyházkerületi közgyűlést, hogy amennyiben az elemínél nagyobb foku s különböző jellegű iskolákba járó református növendékek vallásbeli oktatása ügyében az érdekelt nagyváradi református egyházközség már régebben fölterjesztéssel élt a Konventhez, a Konvent azonban e fölterjesztést érdemlegesen még nem intézte el; ez ügyet az illetékes helyen megsürgetni kegyeskedjék.

95. szám. Sulyok István esperes egyházmegyénk 1906. évi valláserkölcsei és anyagi állapotáról a következő jelentést terjeszti be:

Nagytiszt. s tekint. egyházmegyei közgyűlés!

A f. évi május és június hóban Szemes László, Nádudvari Lajos, Lévai Mihály tanácsbíró, Zsigmond Ferenc, Major Gyula és Csernák Béla egyhm. jegyző s lelkész urak segítségével teljesített törvényszerű egyházlátogatás alkalmával szerzett közvetlen tapasztalat és egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján az egyházmegye szellemi és anyagi állapotáról a következőkben van szerencsém jelentésemet megtenni.

I. Valláserkölcsei állapot.

Nem lehet eltagadni, hogy korunknak sok tekintetben destructiv szelleme, ha nem minden gyülekezetünkben is, de kisebb-nagyobb mértékben érezteti hatását legtöbb egyházunkban. Kétségtelen jel erre nézve egyfelől a vallásos élet külső megnyilatkozásának, főleg az Istenháza látogatásában kifejezésre jutó buzgóságnak hanyatlása, az Ur asztalához járulók számának csökkenése, másfelől a hiveinket még a megpróbáltatások súlyos és nehéz napjaiban is különösebben jellemző áldozatkészségnek a közelmulthoz képest való megfogyatkozása.

Igaz: nagy ünnepeken általában mindenütt, vasárnaponként is szép számmal látogatják a templomot 24, középszámmal 18 egyházban. Ünnepek és vasárnapok délelőttjén egyházi beszéd tartása van gyakorlatban gyülekezeteinkben; délután kátémagyarázat 24, káté- és bibliamagyarázat felváltva 9, csak bibliamagyarázat 1, könyörgés 6 egyházban. Lessen és Váncsodon részvétlenség miatt isteni tiszteletet tartani nem lehet. Ugy látszik, hogy utóbbi egyházban, honnan e tekintetben mult évi jelelntésemben javulást jeleztem, csak efemer tünet és nem a belső hitélet komoly megnyilatkozása volt a vasárnap délelőti isteni tisztelet beállítása.

Hétköznapi rendszeres isteni tiszteletet tartanak 20 egyházban; 8 egyházban csak akkor tartják meg az isteni tiszteletet, ha esetleg a hivek közül megjelen valaki; 9 egyházban csak bünbánó heteken van templomozás, míg Darvason, Lessen, Nyüveden és Pusztatoldon egyáltalában nem tartatik isteni tisztelet. A hétköznapi délutáni isteni tisztelet tartása nincsen gyakorlatban egyházmegyénk területén. De 4 gyülekezetünkben bünbánó heteken ilyenkor is látogatják a templomot.

A hétköznapi bibliamagyarázat Less, Nagyszántó, Pósalaka és Rév kivételével megtartatik mindenütt. Még pedig az adventi hetekben hetenként egyszer 27, kétszer 6; adventtől böjtig heten-

ként egyszer 2; adventtől husvétig hetenként egyszer 2 s kétszer 1 egyházban.

Kötelességszerűleg jegyzem meg itt, hogy mult évi őszi közgyűlésünk utasította azon egyházak lelkészeit, melyekben akár a vasárnap délutáni, akár a hétköznapi isteni tiszteletek és a biblia-magyarázatok nem tartatnak meg, hogy e tekintetben minden lehető megtegyenek és az esetleges akadályokról as esperesi hivatalhoz jelentsenek. A lelkész urak kísérleteztek is, de a hivek közönyössége és amennyiben csekély lélekszámu gyülekezetekről van szó: az egyháztagek elfoglaltsága akadályul szolgál ezen isteni tiszteletek rendszeressé tételében.

A konfirmációi oktatást 23 egyházban a lelkészek, 13-ban a lelkészek utmutatása mellett a tanítók és 6-ban kizárólag tanítók teljesitik és rendszerint 12 éves gyermekeket konfirmálnak.

Az 1906. év folyamán Urvacsorával élők száma 33.566, vagyis az egyházmegye lélekszámának 54.6%-a volt, kevesebb az előző évinél 3.4%-al. E számból egyes alkalomra átlagban 5600 lélek esik. Betegeknek az Urvacsorát a rendes Urvacsora-osztáskor szolgáltatják ki 20 s egyébkor is 22 egyházban.

Sektáriusok 20 egyházban találhatók. Nazarénusok Berettyószentmártonban, Biharpüspökiben, Élesden, Furtán, Hegyközujlakon és Nagyváradon mintegy 31-en. Baptisták: Berettyószentmárton, Bihar, Biharpüspöki, Csökmő, Furta, Hegyközkovácsi, Hegyközsáldobágy, Hegyközpályi, Hegyközujlak, Kisszántó, Mezőtelki, Nagyvárad, Örvénd, Pósalaka, P.-Ujlak és Siter egyházakban 158-an. Felekezeten kívül állók: Bihar, Csatár, Csökmő, Élesd, Hegyközsáldobágy, Nagyvárad, Örvénd, Pósalaka, Siter, Szalárd, Zsáka és Jákóhodos egyházakban 235-en. E számokban alig lehetnek biztos adatok. Még csak a valószínűség sem tétélezhető föl; mert az évenkénti kimutatások végeredményei annyira eltérnek egymástól, hogy a helyzet javulását mutatni látszó jelenséget a tényleges állapot gyanánt elfogadni annál kevésbé lehetséges, mivel e részben a népmozgalmi adatok megerősítést uem nyujtanak.

Az egyházi szertartások mellőzése 10 egyházban fordult elő. A keresztelest 4 esetben mellőzték Biharpüspökiben és Zsákán; a csökmői és siteri egyház számszerűleg nem mutatta ki; az esketést 18 esetben Fugyvásárhelyen, Hegyközujlakon, Mezőkeresztesen, Pusztaujlakon, Zsákán és Váncsodon, esetek kitüntetése nélkül Csökmőn és Siteren; a temetést 11 esetben Biharpüspökiben, Hegyközsáldobágyon, Nagyváradon, Szalárdon és Zsákán.

Visszas házasok lelkeszi békéltetést csak 7 egyházban vettek igénybe. Egy pár gyülekezet kivételével, ahol viszálykodó házasok nem voltak, — egyébült mellőzték ezt.

A vadházasságban élők száma, Nagyvárad számszerűleg nem mutathatván ki, — 305. A lélekszámhoz viszonyítva feltűnően nagy számban vannak Csökmön (42), Fugyiban (10), H.-K.-Kovácsiban (28), H.-K.-Ujlakon (24), Mezőtelegden (16) és Váncsodon (18).

A szegényekről egyháziilag is gondoskodás történik 33 egyházban, míg 9 helyen a vonatkozó törvény végrehajtva nincsen. Az új törvény e tekintetben kétségenkívül kedvezőbb és rendezettebb állapotot fog majd teremteni.

Az iskolás növendékek közül tandíj elengedésben részesült 131 növendék 492 K 83 f. erejéig 20 egyházban, Csökmön pedig tandíjat fizetni nem kell. Tankönyvvel és ruhával 14 egyházban 186 növendék látott el 641 K 28 f. értékben.

Az 1906-ik évben a következő adományozások történtek:

1. *Ártádon*: A hagyatéki pénztár javára: Kabai Albert emlékére 4 K, ör. Szöke Lajos emlékére 10 K, Szöke Lajosné emlékére 10 K, Biró Eszter emlékére 10 K, Fülöp Imréné emlékére 10 K, id. Dávid Imre emlékére 10 K, Zsigmond Ferenc 6 K, Urasztalához: id. K. Pénzes Imre bort adott 3 K 60 f. értékben. Összesen: 63 K 60 f.

2. *Bszentmárton*: Urasztalhoz kenyeret adtak: Mészáros Márton, id. Veres Imre, Szilágyi László, Tikász Mihály, ifj. Tikász Sándor, Dancsházi Albert 12 K értékben. Orgona alapra: Szilágyi Antal 4 K, Vajna Gábor 3 K, Csóra Tógyer 5 K, Törzsök Gábor 2 K 80 f. Többen: 21 K 28 f. Közsükségletre: Előjáróság 32 K. Iskolai pénztárba: Kántor Károly 5 K, Fodor Lajos b.-ujfalu kereskedő 5 K. Perselypénz: 38 K 53 f. Összesen: 128 K 61 f.

3. *Bihar*: K. Szabó István neje emlékére 20 K, Joó Ferencné férje emlékére 10 K, Méhes Lajosné férje emlékére 10 K. Urasztalra kenyeret többen 24 K értékben. Szabó József és neje Lakatos Zsuzsánna keresztelő edényt készítették 20 K értékben. Konfirmándus növendékek Urasztali terítőre adakoztak 18 K. Perselypénz 25 K 30 f. Összesen: 102 K.

4. *Biharpüspöki*: Urasztalához kenyeret és bort Özv. Szilágyi Jánosné 13 K. Kenyeret Vig Terézia 4 K. 80 f. Kenyeret és bort özv. Borsi Józsefné 13 K. Kenyeret és bort özv. Kabai Lukácsné 13 K, Bodnár Károly r. kath. kovácsmester 10 K. Perselypénz: 39 K 30 f. Összesen: 93 K 10 f.

5. *Bors*: Többen 17 K. Cséplőgép jövedelméből 500 K. Urasztalhoz Telegdy Károly, Szűcs Sándor és Kacz Simon 16 K. Összesen: 533 K.

6. *Bojt*: Urasztalra többen 24 K értékben kenyeret és bort. Összesen: 24 K.

7. *Csatár*: Ifj. Paluska József 6 K, özv. Somogyi Sándorné 4 K, özv. Szabó Sándorné 4 K, Vékony Lajosné 4 K, Németh Péterné 4 K, D. Papp Lajosné 2 K, id. Szabó Imréné 1 K, özv. Nórapi Jánosné 2 K, Patonai Mihályné 4 K, Szabó Imréné 2 K, néh. Takács Rebeka 10 K. Urasztalhoz kenyeret Gombkötő János, Szabó Sándorné, Jakab Józsefné; bort Jakab Józsefné, Borsós Sándor, id. Kóti Gergely. Összesen: 43 K.

8. *Gsökmő*: Szegény gyermekek ruhasegély alapjára névtelen 50 K.

9. *Darvas*: Orgona alapra többen 67 K. Urasztalhoz Csapó Dezső bort 3 K értékben. Perselypénz: 24 K 34 f. Összesen: 94 K 34 f.

10. *Élesd*: Urasztalhoz kenyeret és bort többen 60 K értékben. Orgona-alapra: Misley Sándorné 20 K, Retezár János 30 K, Bondor és társai 30 K, Pelbárt József 2 K, Szilágyi Józsefné 8 K. Kulcsár Imre 20 K, Szilágyi Andrásné 20 K, Pusztai Sándor 10 K, Farkas Lajos 10 K, Domján Eszter 10 K, Kir. Járásbiróság 313 K 75 f., Polgári bál jövedelme 92 K, gyűjtő-iveken 484 K 30 f. Gróf Bethlen Aladár 1210 K. Toronygombra: Bónai Imréné és néh. Balogh Mihályné 140 K, Makai Károlyné keresztelő edényt. Perselypénz: 47 K 63 f. Összesen: 2517 K 68 f.

11. *Fugyi*: Trasztalra kenyeret és bort többen 24 K értékben. Templom-székekre: Özv. Kalas Györgyné Biharról 20 K, Nagy Elekné Kalas Ida 40 K, Lőkös István New-Yorkból 10 K. Nagy Elek 10 K, Kain Jakab izr. 5 K, Nagy Elekné Kalas Ida egy szék-takarót 20 K értékben. Összesen: 129 K.

12. *Fugyivásárhely*: Urasztalra kenyeret és bort többen 20 K értékben. Templom-javításra Szilágyi József 1 K, Bélfenyéri József 3 K, Nagy Imre 60 f., Kóródi Lajos 2 K, Szilágyi Juliska 60 f., ifj. Szilágyi József 2 K, Jancsó Györgyné 1 K, Szilágyi József 40 f., ifj. Szilágyi Lajos 1 K, Pokoly Kálmán 5 K, Borsos Mihály 40 f., Nagy Sándorné 40 f., Türkösi János 60 f., Nagy Imréné 1 K, Matta Károly 2 K, báljövedelem 116 K. Összesen: 153 K 40 f.

13. *Furta*: Néh. Juhász Juliánna 10 K, Horváth János 10 K, Kovács István 2 K, Kállai Istvánné 10 K, id. K. Juhász József

100 K, Szalárdi Ferenc 2 K, P. Juhász Karolin 10 K, Szabó Pálné 2 K, Csapó Sára 2, Eröss Gábor 10 K, Kállai Juliánna 10 K, Szabó Juliánna 2 K, Herczeg Rebeka 2 K, Herai István 2 K, Kállai János 15 K, Kiss Mihály 2 K, Nyekita Istvánné 4 K, Eröss Imréné 10 K, Kiss Józsefné 20 K, Orbán Mihály 20 K, Sólyom Ferenc 10 K, Vámos György 10 K, Kovács Sándorné 10 K, Kállai István 10 K, Eröss Irénke 100 K, Szabó János 20 K értékű részvény. Urasztalra kenyeret és bort többen 50 K értékben. Perselypénz : 26 K 20 f. Összesen : 481 K 20 f.

14. *Hegyközkovácsi* : Egyházfenntartási alapra özv. Zathureczky Albertné 10 köből buzát 97 K 76 f. értékben, az egyháztagok 14 K 64 f. Közcélra Dienes Zsuzsánna hagyománya 80 K. Urasztalra kenyeret és bort többen 40 K értékben. Összesen : 232 K 40 f.

15. *Hegyközpályi* : Adósság-törlesztésre a lakosoktól 267 K. Orgona-alapra Munkácsi Sándor 10 K, iskolai padokra báljövedelem 85 K 16 f. Közsükségletre néh. Szőke Elek 10 K, báljövedelem 76 K. Asztalos Lajosné egy keresztelő edényt tányérral és terítővel 12 K értékben. Urasztalra kenyeret és bort többen 26 K 40 f. értékben. Összesen : 486 K 56 f.

16. *Hegyközsáldobágy* : Szegény iskolás gyermekek ruházására a község 25 K. Urasztalra kenyeret: Szebeni Gyula, Lucskai Gyuláné, Bartos István, id. Szebeni Lajos, Zsiri Sándor, özvegy Soós Lajosné 20 K értékben, bort: B. Nagy Sándor, Ujfalusi István, Fábri Károly róm. kath., Szebeni Lajos, özv. Lucskai Bálintné és Felső Lucskai Bálint 25 K értékben. A községi képviselőtestület jutalomkönyveket az iskolás gyermekeknek 14 K 58 f. értékben. Összesen : 84 K 58 f.

17. *Hegyközüjlak* : Urasztalra kenyeret és bort többen 14 K értékben. Egyház szükségletére Fekete József 1 K. Összesen : 15 K.

18. *Kismarja* : Torony- és templomjavításra kismarjai fogyasztási szövetkezet 250 K, kismarjai temetkezési egyesület 150 K. Gyűjtőíveken többen 273 K. Persely- és harangpénz : 69 K 90 f. Összesen : 742 K 90 f.

19. *Kisszántó* : Egyházi célra néhai Bereczki Rebeka 10 K, Dirsztay Béla birtokos 100 K. Urasztalra kenyeret többen 8 K értékben. Összesen : 118 K.

20. *Kisjenő* : Urasztalra kenyeret és bort többen 10 K értékben. Perselypénz 21 K 60 f. Összesen 31 K 60 f.

21. *Less* : Közsükségleti pénztár javára: Csató Flóra 1 K, Cs. Nagy Lajos 1 K. Építési pénztár javára: Nyiri Andor 20 K.

Harmonium alapra: Kovásznai Géza 50 K, Juhász Lajos 71 K 85 f., Mester Atilla 16 K, Mesterné, Kármán Iza 10 K, Keszthely Sándor és neje 10 K Konrád Gézáné 5 K 62 f., B. Nagy József 5 K, özv. Kozma Imréné 3 K 15 f., Krizsár Rezső 4 K, Bottyán Bálint 2 K, Bakó Dániel 2 K, Kotormán Pál 2 K, Nyári József 2 K, Komandát Sándor 2 K, A. Nagy Lajos 1 K. Urasztalra kenyeret és bort: Nagy József, Keszthelyi Sándorné, Konrád Gézáné, Pásztor Istvánné 12 K értékben. Perselypénz 16 K 93 f. Összesen: 237 K 55 f.

22. *Magyarkakucs*: Urasztalra kenyeret és bort többen 10 K értékben. Mérai János hagyatékából 20 K. Báljövedelem 12 K 87 f. Perselypénz 3 K 93 f. Összesen: 46 K 17 f.

23. *Mezőkeresztes*: Urasztalához kenyeret és bort: Szigeti Elek, Lovas Gáspár, Széles Gyula, Szilágyi Imre, Oláh Lajos, Juricskay Ákos, Halász Kálmán 5 K 80 f. értékben. Egyházi célra Pap Lajosné 40 K, Szigeti Elek 50 K, Daróczi Jánosné 5 K, Szabó Lajosné 4 K, Fodor István 10 K, Kiss Lajosné 8 K, Sütő Mihály 10 K, Tóth Imréné 10 K, Biró Lajos 20 K, Csepregi János 4 K, Tóth Lajosné 6 K, Molnár Istvánné 10 K, Szabó István 10 K, Kiss Rózsika 10 K, Varga Sándorné 10 K, Oláh Mihályné 6 K, Pető Zsigmond 8 K. Perselypénz 23 K 11 f. Összesen 249 K 11 f.

25. *Mezőtelegd*: Urasztalra kenyeret és bort többen 45 K értékben. Egyházi célra báljövedelem: 66 K. Perselypénz: 39 K 32 f. Összesen: 150 K 32 f.

25. *Mezőtelki*: Urasztalra kenyeret többen 5 K értékben. Egyház részére özv. Fekete Mihályné 40 K. Összesen: 45 K.

26. *Nagykerek*i: Urasztalra kenyeret és bort: Ákos Ferenc, Lévai Mihály, a fogyasztási szövetkezet 35 K 80 f. értékben. Egyházi célra: Tóth András 2 K, özv. Szabó Károlyné 10 K, Lévai Mihály 10 K, Abod Imre 20 K, hitelszövetkezet 15 K. Összesen: 92 K 80 f.

27. *Nagyszántó*: Urasztalra kenyeret és bort többen 14 K értékben. Gyenge Jánosné szószékterítőt 10 K értékben. Összesen: 24 K.

28. *Nagyvárad*: Urasztalra kenyeret és bort többen 100 K értékben s ezenkívül 284 K 40 f. Egyház szükségére: Spiczhuber Mártonné 10 K, Tolna János 4 K. Olaszi orgonaalapra: Libl Gyuláné 93 K 23 f. Egyházfentartási alapra: özv. Nagy Bálintné 100 K. Szegényalapra: özv. Nagy Bálintné 50 K. Szegények részére: özv. Olasz Györgyné 80 f., özv. Somogyi Lajosné 3 K, Danó Györgyné 2 K, Szilágyi Géza 1 K, Balogh János 5 K. Ol. énekkar

javára özv. Libl Gyuláné 100 K. Velencei egyháztagek templom-
alapra 643 K 32 f., Mester Ilona keresztelő asztali terítőt, Ambrózy
Irén keresztelő kisebb terítőt. Perselypénz: 560 K 34 f. Összesen:
2187 K 20 f.

29. *Nyüved*: Adományozás nem volt.

30. *Örvénd*: Perselypénz 19 K 10 f.

31. *Paptamási*: Urasztalra kenyeret és bort többen 40 K ér-
tékben. Iskolai pénztárnok N. Szabó Sándor 1 K. Lelkészlak épi-
tésénél a hivek igás és kézi munkával 500 K. Id. Tóth Istvánné
urasztali abrosz 6 K értékben. Perselypénz 12 K 97 f. Összesen:
559 K 97 f.

32. *Pelbárthida*: Urasztalra többen kenyeret 9 K 60 f. Egyház
céljára a templomavatáskor többen 16 K. Összesen: 25 K 60 f.

33. *Pósalaka*: Urasztalra kenyeret és bort többen 12 K érték-
ben. Perselypénz 14 K 08 f. Összesen: 26 K 08 f.

34. *Pusztatold*: Urasztalra kenyeret és bort Szántó Ferenc,
Dömény Lajos 8 K 32 f értékben. Egyházi célra báljövdelem 96
K 20 f. Gyenge Sándor gondnok leánya keresztelő tálcakendőt 5 K
értékben. Nagy Mihályné urasztali terítőt 20 K értékben. Persely-
pénz 3 K 60 f. Összesen 133 K 12 f.

35. *Pusztajlak*: Urasztalra kenyér és bor vételére többen
8 K 40 f. Egyház szükségletére Lukács Ferencné 5 K, Székely
Imre 13 K 20 f. Doma Gyuláné urasztali terítőt 50 K értékben,
Szilágyi Imre és neje keresztelő edény terítőt 20 K értékben, ifj.
Szilágyi Lajos és neje templomi asztalterítőt 10 K értékben. Persely-
pénz 28 K 32 f. Összesen: 134 K 92 f.

36. *Rév*: Urasztalra kenyeret és bort többen 7 K értékben.
Egyház részére báljövdelem 42 K 20 f., Nagy János 4 K. Ösz-
zesen: 53 K 20 f.

37. *Siter*: Egyház céljára özv. Fazekas Lajosné 8 K, Végh
Györgyné 10 K, Bódis Mihályné 10 K, többen 10 K. Összesen:
38 K.

38. *Szalárd*: Urasztalra kenyeret és bort Surányi Lajos, Erdei
Ágnes, Cs. Körösi József, Király Zsigmond, dr. Horváth Gyula,
Körösi József. Orgona-javításra Tóth Mihály 100 K, Surányi Lajos
50 K, Veres Sándor 10 K, Szegedi Mihály 10 K, Löwi Salamon
10 K, Király János 10 K, dr. Horváth Gyula 10 K, Szalárdi takaré-
pénztár 10 K, többen 267 K 90 f. Összesen: 477 K 90 f.

39. *Szentjános*: Urbérések alapja kántorbuza-váltásig 400 K,
községi segély 311 K 20 f. Halász Endre isk. alapítványa 150 K.

Halottaknak harangozásáért 74 K 40 f. Anyakönyvi bejegyzésekért 43 K 20 f. Báljövdelem 16 K. Orgona-alapra 7 K. Perselypénz 12 K 50 f. Összesen : 1014 K 30 f.

40. *Zsáka* : Egyházfentartási alapra néh. K. Szabó Imre 20 K, néh. Szücs Mihály 2 K, néh. Sz. Veres József 5 K, néh. Sz. Szabó Pál egy darab zsákavidéki takp. részvényt 100 K értékben. Dávid Lajos 5 K. Egyháznak dr. gróf Almássy Imre 200 K. Urasztalra többen kenyeret és bort 30 K értékben. Perselypénz 33 K 81 f. Összesen : 395 K 81 f.

41. *Jákóhodos* : Egyházi célra Szabó István 18 K, Varga Balázs 4 K, Spicz Sámuel 2 K. Összesen : 24 K.

42. *Váncsod* : Egyház szükségleteire a temetkezési társaság 500 K, néh. Kiss Károly 10 K. Urasztalra kenyeret Pető Sándor, Veress Imre, ifj. Gönczi Imre, Ecsedi Sándor, Fábíán Lajos, Fónyad Sándor 9 K 60 f. értékben. Összesen : 519 K 60 f.

Az adományok összege, figyelmen kívül hagyva a természetben nyújtott és nem értékelt adományokat, — 13.650 K 62 fillért tesz ki.

II. Az egyházak külélete.

Egyházmegyénkben az elmúlt évben 600 presbyter működött.

A presbyteri jegyzőkönyveket, amelyeket 12 egyházban maga a lelkész, — 24-ben tanítók, 6-ban pedig részint állami iskolai tanítók, részint más társadalmi állásu egyének vezettek, — a vizsgáló küldöttség mindenütt rendben találta.

Az egyházak anyakönyvei 41 gyülekezetben jó állapotban vannak, 1-ben pedig, ha nem is kifogásolható, de ide s tova javítást igényel. Vezetésük mindenütt rendes.

A lelkészi hivatalok el vannak látva minden egyházban körleveles jegyzőkönyvvvel, iktató naplóval és postakönyvvvel.

A levéltár mindenütt rendben találtatott. Az egyházak ingatlanai és az ingóságok leltárilag tartatnak nyilván, hol az időközi változások rendszerint átvezettetnek. Az ingatlanok telekkönyvezve vannak, kivéve a b. szentmártoni új iskola-telket.

Az egyházi számadásokat rendelet szerint vezetik és a presbyteriumok megvizsgálták. Az egyházlátogató küldöttség mint számvevőszék a felülvizsgálatot teljesítette s a bojti, váncsodi, siteri, nyüvedi és csatári számadások kivételével, mindenütt helybenhagyta; nevezett egyházak számadására vonatkozólag a számvevőszék elnökének jelentése a közgyűlés elé terjesztetik.

Az évi zárszámadások eredménye a következő :

Készpénz-bevétel : 210.709 K 65 f. Kiadás : 186.613 K 37 f. Maradvány : 24.186 K 56 f. Tulkiadás volt Hegyközszáldobágyon és Nagyszántón 90 K 28 f. Kintlevőség mint követelés : 39,256 K 17 f. Adóssága van 27 egyháznak, még pedig a nagyváradí egyház 66.000 koronás törlesztéses kölcsöne, mely 1890 óta rendszeren törlesztetik, továbbá a fugyi-i 1902 óta szintén szabályszerűen törlesztett 5000 K és a p.-ujlaki 1904-től kezdve folyósított 4000 K tőke-segély beszámításával 166.766 K 09 f. Ezzel szemben alapítványi tőkékben, ideszámítva a takarékmagtárak készletének hozzávetőleges értékét, valamint tőkepénzeit, mintegy 266.685 K 62 fillér vagyon áll.

A belhivatalnokok teljesen kifizetve vannak 28 egyházban ; kisebb-nagyobb összeggel hátrányosak : Csatár, Fugyi, Hegyközpályi, Hegyközüjlak, Kisjenő, Less, M.-Kakucs, Mezőkeresztes, Nagyszántó, Nyüved, Pelpárthida, P.-Ujlak, Siter és Jákóhodos egyházak.

Közzadók, egyházi közigazgatási járulékok kifizetve vannak 34 egyházban. Állami közzadóval és egyéb járulékokkal hátralékosok : Csatár (731-98 K áll. adó és 84 K. tan. nyugdíj-járulék), Hegyközszáldobágy, Hegyközüjlak (774 K), Nagykereki (42 K tan. nyugdíj-járulék), Nagyszántó (16 K 60 f. tan. nyugdíj-járulék), Nyüved, Pósalaka és Siter egyházak.

Az egyházi adókulcs : 13 egyházban osztályba sorozás, 10-ben párbér, 4-ben párbér és egyenes adó százaléka, 8-ban párbér és osztályba sorozás, 1-ben állami adó százaléka, 1-ben személyi-, ház- és birtokaránylagos adózás, 4-ben személy- és áll. adó százaléka, 1-ben személy- és földadó. Az ezen alapon kivetett adó 33 egyházban fedezi a közszükségletet ; míg Csatárban, Hegyközüjlakon, Lessen, M.-Kakucson, Pelbárthidán, Réven és Siteren egyáltalában nem ; Kismarja és Szentjános községi segély támogatásával és Nagyvárad más jövedelmi forrásainak felhasználásával.

Az egyházak középületei, nevezetesen a templom jókarban van 35, türhető 1, javítást igénylő 6 egyházban ; az iskolák, természetesen itt a felekezeteket érte, jó állapotban találhatók 28, türhetetlenek Nyüveden és Pósalakán s átalakítást igényel a csatári leányiskola. A lelkészlakok jó karban vannak 30, türhető 3 és javításra várnak 7 egyházban ; rossz és tarthatatlan a m.-kakucsi ; építés alatt áll a furtai.

Nagyvárad kivételével, mely az Első Magyaránál és a Generálnál biztosít 90.368 K erejéig, az összes egyházi épületek a Fonciére

biztosító-intézetnél vannak tűz ellen biztosítva. Biztosítási összeg 704.463 K, mely után évi díjképen 1442 K 57 f. fizetendő. 1906-ról hátrány nincsen.

A több helyen fásított és mindenütt árokkal körül vett temető 33 egyházban kizárólag egyházi tulajdont képez. Egyházi és községi temető van 4, — csak községi temető 5 egyházban.

Új építkezések voltak mintegy 43.811 K 94 fillér összegben; Elesden templom 24.000 K; Kismarján nagybbszabású torony és templomjavítás 2577 K; Lessen lelkészi kert kerítése 298 K 51 f.; M.-Kakucson templomkerítés 172 K 12 f.; Nagyváradon olasz városrészben tanácsterem 3800 K; Paptamásiban új lelkészlak 7795 K 12 f.; ugyanitt kerítés, kut stb. 259 K; Pelbárthidán templomi felszerelések 600 K; Nagyszántón új iskolatetőzet és új kémény a lelkészlakon 336 K; Pósalakán a lelkészlakon melléképületek 729 K 80 f.; Zsákán a fiuiskola nagymérvű átalakítása 3244 K 39 fillér.

Épületjavításokra 15.139 K 04 f. fordított.

III. Népiskolai adatok.

Az egyházmegye területén 6—12 éves tanköteles volt, fiu 3667, leány 3527, együtt 7194; a népességnek 11.79 százaléka, több az előző évinél 0.2 százalékkal. A mindennapi iskolába járt fi 3446, leány 3304, együtt 6750, mely a tanköteleseknek 93.81 százalékát teszi ki; több a múlt évinél 1.6 százalékkal. Az iskolákat a tanköteles kor előtt elhagyta fi 92, leány 77, együtt 169, vagyis a tanköteleseknek 2.65 százaléka, mely 0.55 százalékkal kevesebb mint az előző évben. Teljesen iskolázatlan fi 129, leány 146, együtt 275, azaz: a tanköteleseknek 3.82 százaléka, s így 0.76 százalékkal kevesebb a múlt évinél. Legnagyobb számmal vannak az ilyenek Fugyivásárhelyen (63), Mezőkeresztesen (29), Szalárdon (76).

Tanköteles volt 12—14 évig: fi 1580, leány 1283 együtt 2863. Iskolába járt: fi 1398, leány 1054, együtt 2452. Iskolába nem járt: fi 182, leány 219, együtt 411. Feltünőbb számban voltak: Fugyivásárhelyen (34), H.-K.-Kovácsiban (28), H.-K.-Ujlakon (20), Nagykerekiben (53), Réven (14), Szalárdon (97) és Váncsodon (35).

Egyházmegyénkben felekezeti iskola van 30 egyházban 56 tanteremmel, 9 egyházban állami és 3 egyházban községi iskola. A felekezeti iskolák közül 14 egyházban vegyes iskola van 15, a melyből 5 osztályu a b.-szentmártoni és pósalakai, Nyüveden a leányoknál. A többi egyházak nem vegyes iskolái mind 6 osz-

tályuak, kivéve a hegyközujlaki leányiskolát, ahol 5 osztály van beállítva.

Konfirmáltak: fi 425, leány 427, együtt 952, vagyis a népességnek 1·39 százaléka, kevesebb az előző évinél 0·02 százalékkal.

Az egyházkerületi tanterv, a siteri leányiskolát kivéve, minden iskolában betartva van.

Az 56 tanító közül okleveles és így rendes 54, a darvasi vegyes és szentjánosi fi-iskola tanítója ideiglenes volt. A tanításban jeles eredményt mutatott fel 14, jót 20, elégségesen működött 18, alig elégségesen a siteri leány- s elégtelenül a nagykereki-i és kismarjai leány-tanító. B.-Szentmártonban az iskola járvány miatt szünetelvén, megvizsgálható nem volt. Az állami és községi iskolával ellátott egyházakban a vallás- és ének tanítása a követelményeknek megfelel. Élesden azonban, most már második esztendőben, a vallástanítást az egyházlátogató küldöttség nem vizsgálhatta meg olyan helyi akadály miatt, amelyet elhárítani nem lehetett. Mezőtelkiben szintén vizsgálatlan maradt járvány miatt.

56 tanteremből teljes felszerelésű 2, a többi hiányos. Az ajtók és ablakok elhelyezése szabályos 44 tanteremben, szabálytalan 12-ben. A csatári leány, nagyszántói, nyüvedi, pósalakai és váncsodi leányiskolai tantermek az egészségügyi követelményeknek nem felelnek meg; a többi többé-kevésbé.

Ürszék mindenütt található.

A nem felekezetünk iskolájába járó növendékek vallásoktatásáról gondoskodás történt minden egyházban.

IV. *Belhivatalnokok és tisztviselők.*

Az egyházmegye 42 egyházában 43 rendes és 5 segédlelkész működött. Önálló kántor 2 volt. A főgondnokok száma 5, a gondnokok és alapítvány-kezelőké 53.

A presbyterek és egyházi tisztviselők, Fugyi, Hegyközpályi, Nagyszántó és Siter kivételével, buzgósággal jártak el tisztükben mindenütt. Az Isten házáat gyakorolták; e részben csak Hegyközpályi, Darvas, Less és Váncsod egyházban észlelhető kifogás.

A belhivatalnokok között jó viszony áll fenn 40 egyházban; áldatlan a helyzet Mezőtelkiben és Örvénden.

V. Népmozgalmi adatok.

1. Megkeresztelt. törv. fi = 1011, leány = 977, együtt = 1988
 törvénytelen fi = 108, leány = 123, együtt = 231
 összesen fi = 1119, leány = 1100, együtt = 2219
2. Áttért fi = 7, leány = 17, együtt = 24
 Szaporodási alap fi = 1126, leány = 1117, együtt = 2243
- A szülöttek, illetve a megkereszteltek száma a népességnek 3·68 százalékat teszi ki; kevesebb az előző évinél 0·12 százalékkal; a törvénytelen szülöttek a születési számnak 10·5 százaléka, több mint a múlt évi 0·09 százalékkal. Törvénytelen születés nem volt Ártádon, Fugyiban, Kisszántón, M.-Kakucson, Mezőtelkiben, Nagyszántón, Pusztatoldon és Jáhóhodoson. A szaporodás a lélekszámnak 3·67 százaléka, egyenlő a múlt évivel.
3. Meghalt fi = 898, leány = 916, együtt = 1814
4. Kitért fi = 24, leány = 58, együtt = 82
5. Felekezetnélküli lett fi = 5, leány = 2, együtt = 7

Fogyási alap fi = 927, leány = 976, együtt = 1903

A meghaltak száma a népességnek 2·97 százaléka, kisebb az előző évinél 0·07 százalékkal. A kitérés eset legnagyobb számmal Nagyváradon fordult elő (65). Felekezetnélküliek lettek Kisjenőn (5), Nagyvárdon (1), Szalárdon (1). A fogyási alap a lélekszámnak 3·12 százaléka, kevesebb mint a múlt évben 0·37 százalékkal. Mihez képest az egyházmegye népessége az 1906 december 31-én: fi 30.917, nő 30.060, együtt 60.977.

6. Házasságra lépett: tiszta pár 416, vegyes pár 89, együtt 505 pár, vagyis a népességnek 0·84 százaléka, mely az előző évinél 0·01 százalékkal kevesebb. A vegyes házasságok közül megegyezést kötött javunkra 30 pár, kárunkra 49 pár; nem lépett egyezsége 10 pár.

Kiváló tiszteletem jelentésével vagyok

Nagyváradon, 1907 augusztus 26.

A canonica visitáció által egybegyűjtött adatokon s szerzett tapasztalatokon épült körültekintő esperesi jelentést egyházmegyei közgyűlésünk tudomásul veszi, érette az esperesnek elismerését fejezi ki; s egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatja.

96. sz. Az esperesi jelentés szerint hétköznapiakon csak 20 egyházban tartanak rendszeres istentiszteletet, 8

egyházban csak akkor tartják meg az istentiszteletet, ha esetleg a hivek közül megjelen valaki, 9 egyházban csak bünbánó heteken van templomozás; míg Darvason, Lessen, Nyüveden és Pusztatoldon egyáltalában nem tartatik istentisztelet. Az egyházmegyei gondnok indítványára

felhivatik a lelkészi testület, hogy egyetemes értekezletén foglalkozzék azzal a kérdéssel: miként lehessen a hétköznapi istentiszteleteket az egyházközségekben rendszeresíteni.

97. sz. Amennyiben az egyházlátogatási jegyzőkönyvekben a szektáriusokról közölt statisztikai adatok bizonytalanoknak tetszenek,

egyházmegyei közgyűlésünk felhívja az egyházközségek presbyteriumait, hogy az adatokat pontosan állapítsák meg a jövőben.

98. sz. Azoknak az egyházaknak lelkészeit és presbyteriumait, amely egyházközségekben az esperesi jelentés szerint a vadházások száma meglepően nagy, utasítja az egyházmegyei közgyűlés,

hogy a vadházások számának csökkentésére, minden lehetőit elkövessenek s eljárásokról a jövő évi egyházlátogató küldöttségnek számot adjanak.

99. sz. Az egyházmegyei közgyűlés elrendeli, hogy mindazoknak a

nemeslelkű adakozóknak, akik egyházaink céljaira tiz koronánál nagyobb összegeket áldoztak, az egyházmegye köszönete szokott módon tudomásul adassék.

100. sz. Midőn az esperesi jelentésből sajnálattal értesül az egyházmegyei közgyűlés arról, hogy egyes egyházaink a múlt évben sem állami adóikat nem fizették ki, sem belhivatálnokaikat ki nem elégitették, s e körülmény anyagi helyzetüket veszélylyel fenyegeti; sőt az egyházlátogató küldöttségek egyéb rendetlenségeket is tapasztaltak.

Az esperes indítványára a következő megbízottakat küldi ki:

Siterbe: Surányi Lajos, Csatárba és Nyüvedre: Major Gyula, Hegyközkovácsiba Rigó Lajos, Hegyközüjlakra Csák Máté, Nagyszántóra Lévai Mihály lelkész; s ki mondja közgyűlésünk azt is, hogy a vizsgálatra küldöttek költségeit azok fogják viselni, akiknek hibája okozta a nevezett egyházban tapasztalt bajokat.

101. sz. Azokat az egyházakat, amelyek a múlt évben állami adójukat ki nem fizették, vagy belhivatalnokaik fizetését teljesen ki nem szolgáltatták,

utasítja az egyházmegyei közgyűlés, hogy az esperesi hivatalhoz november 15-ig jelentsék be, hogy kötelességüknek eleget tettek-e?

102. sz. Az esperesi jelentés kapcsán felhívja az egyházmegyei közgyűlés a mezőkeresztesi egyházat,

hogy a tankötelesek beiskoláztatására nagy gondot fordítson.

103. sz. Az esperesi jelentésből kifolyólag egyházmegyei közgyűlés

utasítja a pósalaki egyház presbyteriumát, hogy iskolai pótagója kivetéséről, befizetéséről, állagáról november hó első napjáig az esperesi hivatalhoz tegyen jelentést.

104. sz. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja a nyüvedi egyház presbyteriumát,

hogy az iskola építésről haladéktalanul intézkedjék.

Amennyiben a nyüvedi egyháznak töke-segélyre volna szüksége, esperes föl-kéretik, hogy a nyüvedi egyház töke-segély iránti folyamodványát pártolólá-g terjessze fel a felsőbb hatósághoz.

105. sz. Egyházmegyei közgyűlésünk utasítja az csatári egyház presbiteriumát,

hogy a leányiskola kibővítéséről, illető-leg átalakításáról, vagy újjáépítéséről gon-doskodjék. A tervet és költségvetést sze-rezze be; az építési költség előállítására

vonatkozólag tegyen javaslatot az egyház-községi közgyűlésnek.

Amennyiben a csatári egyháznak töké-
segélyre volna szüksége, közgyűlésünk
megbizzza az esperest, hogy a csatári egy-
ház kérvényét ajánlataival lássa el.

106. sz. Egyházmegyei közgyűlésünk a magyarkakucsi
egyházat türhetetlen

lelkészi lakásának rendbehozatalára szí-
goruan elkötelezi.

107. sz. Az esperesi jelentésből arról értesül egy-
házmegyei közgyűlésünk, hogy Kovács Zoltán siteri leány-
tanító tanításának eredménye kifogás alá esett, s nem
alkalmazkodik a tiszántuli egyházkerület tantervéhez; a
tiszántuli egyházkerület által kiadott tankönyveket nem
használja;

az egyházmegye közgyűlése szígo-
ruan utasítja, hogy a jövőben a kerü-
leti tantervhez alkalmazkodják s a kerü-
leti kiadványokat használja; figyelmezteti
továbbá, hogy a tanításnál jövőben nagyobb
sikert mutatson fel, ellenkező esetben őt
fegyelmi eljárás alá vonja.

E végzés úgy Kovács Zoltán tanítónak
mint az egyház elnökségének megküldendő.

108. szám. Sulyok István esperes a következő időszaki
esperesi jelentést terjeszti be:

Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

Időszaki esperesi jelentésemet a következőkben van szerencsém
megtenni:

1. Egyházmegyénk legutóbbi közgyűlése az elnökséget azzal
méltóztatott megbizni, hogy megboldogult Hegedüs Sándor volt
dunántuli egyházkerületi főgondnok, valamint néh. Hegyesi Márton
egyh. tanácsbíró özvegyével egyházmegyénknek részvétét közölje.
E megbizatásnak eleget téve, bemutatom özv. Hegedüs Sándorné
szül. Jókay Jolán urnő önnagyméltóságának köszönő levelét; kérvén
hogy az egyéb irataink között levéltárba elhelyeztessék.

2. A 10—1907. sz. határozatával intézkedett közgyűlésünk,
hogy egyházunk kimagasló nagy fiának, vármegyénk szülöttének,

gróf Tisza István önnagyméltóságának főgondnoki székébe való beiktatási ünnepélyén egyházmegyénket küldöttség képviselje. A föl-kérésnek és megbízatásnak dr. Miskolczy Ferenc alispán, tanács-bíró ur eleget is tett s hozzám intézett jelentésben közölte, hogy egyházmegyénk részéről a dunántúli egyházkerület nagynevű főgond-nokát üdvözölte. Tisztelettel kérem, hogy szíves fáradságáért dr. Miskolczy Ferenc tanácsbíró urnak őszinte köszönetünket fejezzük ki.

3. Az egyházmegye f. évi 13. sz. határozatából kifolyólag főtiszt. és méltós. Baksay Sándor dunamelléki püspök urat, úgy is, mint a kunszentmiklósi egyház elnökét, értesítettem, hogy a Jámbor Mihály végrendeletével az ottani gimnázium javára hagyományozott 2000 (kettőezer) koronát az alapítvány pénztárából nyugta ellenében bármikor kifizetjük. Mivel a kunszentmiklósi egyháztanács a szóban forgó hagyatéknak az örökhagyó özvegyének elhalálozása napjától számítandó 4·5% kamat kifizetése iránt is jogigényt formált, oly időtől kezdve tehát, mikor az alapítványi ingatlan volta-képpen e célra felhasználható jövedelmet nem adott; nemcsak, hanem az egyházmegye még kezelése alá sem vehette: tehát a végrendeletből ki nem magyarázható követelést nehézményezni kellett. Végre is hosszas tárgyalás után abban történt megállapodás, hogy 1906. évi január hó 1-től a kifizetés napjáig esedékes 4·5% kamat is kiutaltassék. Amennyiben e követeléshez a végrendelet jogigényt nyújtott s az alapítványi tőkén sérelem nem esett, egyház-megyei gondnok urral egyetértőleg a tőke és kamat folyósítását szabályszerű nyugta ellenében elrendeltük. Ez intézkedésnek jóvá-hagyó tudomásulvételét kérem.

4. A furtai egyháznak az egyházmegye közgyűlése 41—1907. sz. határozatával új lelkészlak építésére és nagyobb mérvű javítási munkákra azzal a föltétellel adott engedélyt, hogy az árlejtés megtartása után kötött vállalati szerződését jóváhagyás végett az esperesi hivatalhoz terjessze föl. Mivel az árlejtésen elért összeg meghaladta az egyházmegyeileg engedélyezett összeget, a furtai egyháztanácsot újabb árlejtés hirdetésére s az esetben, ha kedvezőbb eredményt elérni ezuttal sem lehetne: a költségtöbblet fedezetének kimutatása és biztosítására utasítottam. Ismételt tárgyalás után a helybenhagyott költségvetés keretében biztosítván az egyház az építkezést: ennél-fogva a vállalati szerződés megerősítése útjában további akadály nem lévén, azt jóváhagytam.

5. A fugyivásárhelyi egyháznak elhanyagolt lelkészlaka helyre állítására, miután e tárgyban minden irányu törvényes intézkedést

megtett és igazolta, hogy a 800 koronába kerülő javítási munkálattal önerejéből, a gyülekezet megterhelése nélkül, saját e célra szolgáló összegének felhasználásával végrehajtani képes: az engedélyt megadtam. A vonatkozó iratokat bemutatva, eljárásom helybenhagyását kérem.

6. Erdei Lajos bojti tanító Bihar vármegye főispánja által anyakönyvvezető-helyettesé neveztetvén ki, ennek elfogadására engedélyt kér. Miután ezt a mellékfoglalkozást a tanítási órákon kívül teljesíti, a VI. t.-c. 39. §-a alapján — addig is, míg közgyűlésünknek bejelentettem volna — a kérelemhez hozzájárultam. Méltóztassék ezen intézkedésemet jóváhagyással tudomásul venni s egyben kimondani, hogy az engedély abban a pillanatban visszavonadni fog, mihelyt nevezett tanító ezen mellékfoglalkozása következtében az iskola érdeke csak a legkisebb mértékben is szenvedne.

7. Legutóbbi közgyűlésünk óta a lelkész és tanítói karban halálozás, eltávozás és lemondás folytán a következő változások fordultak elő:

a) Bod Ferenc csökmői lelkész új állomására távozván, a lelkészi teendők végzésére 1420/1907 sz. kelt püspöki engedély alapján ez évi május 16-án Füzesy Géza 4-ed éves hittanhallgatót hatalmaztam fel; az egyház adminisztrációjával pedig előbb Molnár Vince darvasi, majd Vadon Miklós zsákai lelkésztársakat bízam meg.

b) Junius 2-án 347. sz. leirattal hozzájárultam, hogy Csillag Lajos bojti lelkész ur a mellette püspöki engedéllyel ideigl. segédlelkészi teendőket végző Szepsy József eltávozása után Adorján István első lelkészképességi vizsgát tett atyafit alkalmazhassa.

c) Jóljárt István nagyváradujvárosi segédlelkész ez évi május 29-én két havi betegség után Tiszaugon szegény szüleinek karjai között jobblétre szenderült. Benne az ifju Timotheusok sorából egy valóban hivatott, jeles készségű lelkész dőlt ki. Tragikus sorsa mindnyájunk őszinte részvételére méltó. Legyen áldott emlékezete!

d) Juhász Sándor kismarjai leányiskolai tanító augusztus hó 4-én az egyház presbyteriumának állásától való lemondását bejelentette s betegeskedése miatt nyugdíjba vonult.

e) Puskás Lajos szentjánosi tanító állásáról önkéntes lemondással megváltván, helyének betöltésére engedélyt adtam.

f) A szentjánosi fiu- és a darvasi vegyes iskolai tanítói álláson ideiglenes minőségben szolgáló Molnár János tanítóképző intézeti növendék és Nagy Sándor időközben oklevelet szerzett tanító megbízatása lejárván, az állás mindkét helyen választás útján betöltetett.

Jelentésem bezárása előtt kérem a nagytiszt. s tekint. egyházmegyei közgyűlést, hogy a néh. Hegyesi Márton halála és Miskolczy Árpád lemondása miatt megüresedett szavazatbontó 2 és missiói bizottsági helyet a gyűlés folyama alatt betölteni méltóztassék.

Időszaki jelentésem s intézkedéseimnek jóváhagyó tudomásulvételét ismételve kérve, kitűnő tiszteletem kifejezésével vagyok

A nagytiszt. s tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek

Nagyvárad, 1907 szeptember hó 1.

Alázatos szolgálja:

Sulyok István,

esperes.

Egyházmegyei közgyűlésünk az időszaki esperesi jelentést tudomásul vevén, azt egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja; az esperesi időközi intézkedéseket a maga részéről megerősíti; özv. Hegedüs Sándorné szül. Jókai Jolán úrnő levelét levéltárba helyezni rendeli; Miskolczy Ferenc világi tanácsbirónak szives fáradságáért köszönetet mond s azt, hogy a Jámbor Mihály alapítványból a kunszentmiklósi gimnázium javára fizetett 2000 koronának 1906 január 1-től a kifizetés napjáig számított kamatait az egyházmegyei elnökség kiutalta, helyeslőleg veszi tudomásul.

109. szám. Az esperes indítványára a szavazatbontó bizottságba

megválasztatnak Tatár Zoltán és dr.

Thury László.

110. szám. Az egyházmegye közgyűlése a missiói bizottságba

Kiss Elek világi tanácsbirót választja meg.

111. szám. A csatári ref. egyház presbytériuma a folyó 1907. évi 48 számú végzésével eddig ideiglenesen alkalmazott fitanítőját Oláh Ferencet állásában véglegesítette s kéri az egyházmegyei közgyűlést az állandósítás megerősítésére.

Az egyházmegye közgyűlése Oláh Ferencet állásában megerősíti s felhívja ugy

őt, mint az egyházat a bekebelezési díj megfizetésére.

112. szám. A nagykerékii ref. egyház jelenti, hogy az 1907. évi július 23-án tartott egyháztanács gyűlésben a leánytanítói állásra 25 pályázó közül szótöbbséggel Kiss Lajos kisszántói okleveles tanítót választotta meg.

Az egyházmegyei közgyűlés Kiss Lajos okleveles tanítót a nagykerékii leánytanítói állomáson megerősíti és elkötelezi úgy a választó egyházat, valamint megválasztottat a változási díjnak a közpénztárba való befizetésére.

113. szám. A nagyváradi ref. egyház jelenti, hogy a tanítónőképző intézett mellett szervezett és általa fentartandó gyakorló iskolai tanítónői állásra 1907. évi aug. 4-ik napján tartott egyháztanácsülésben meghívás útján Homolya Etelka turkevei okleveles tanítónőt választotta meg.

Az egyházmegyei közgyűlés Homolya Etelka okl. tanítónőt a gyakorló iskola tanítónői állásában megerősíti és felhívja úgy őt, valamint a választó egyházat a bekebelezési szokásos díjnak a közpénztárba leendő befizetésére.

114. szám. Ugyancsak a nagyváradi egyház bemutatja a tanítónőképző intézet mellett rendszeresített gyakorló iskolai tanítónő díjlevelét egy eredeti és két másolati példányban.

Az egyházmegyei közgyűlés a díjleveleket a maga részéről jóváhagyja és a vonatkozó iratokkal együtt megerősítés végett az egyházkerületre felterjeszti.

115. szám. A szentjánosi ref. egyház jelenti, hogy a megüresedett kántorfitanítói állásra 1907. év aug. 18. napján tartott presbyteri gyűlésen 10 pályázó közül egyhangulag Tényi Gyula volt bajji okleveles tanítót választotta meg.

Annak tudomásul vételével, hogy oklevelének szerzésekor a vallástanból is osztályzatot nyert és a nyert osztályzat igazo-

lásául azt a református hitoktató is aláírta, az egyházmegyei közgyűlés a szentjánosi kántorfitanítói állás betöltését tudomásul veszi, Tényi Gyulának végleges megerősítését azonban az esperesi elbocsátó bemutatásától teszi függővé.

116. szám. A szentjánosi ref. egyház jelenti, hogy a megüresedett leánytanítói állásra 8 pályázó közül, az 1907. év aug. 18-ik napján tartott egyháztanácsi gyűlésen egyhangulag Tényi Gyuláné Somogyi Etelka kötegyáni tanítónő választatott meg.

Az egyházmegyei közgyűlés Tényi Gyuláné Somogyi Etelka ideiglenes választásához hozzájárul azzal a feltétellel, hogy a vallástani pótképesítőjét egy év alatt megszerezni és bemutatni köteles leend.

117. szám. A darvasi református egyház beterjeszti az 1907. év aug. 18-án tartott egyháztanácsi gyűlésből felvett tanítóválasztási jegyzőkönyvet, amelyből kitűnőleg 15 pályázó közül szótöbbséggel Papp Károly nyégerfalvai előkönyörgő tanító választatott meg.

Az egyházmegyei közgyűlés Papp Károlynak a darvasi kántortanítói állásra történt megválasztását tudomásul veszi. Végleges megerősítését azonban az esperesi elbocsátó bizonyítvány bemutatása után adja meg.

118. szám. A mezőtelegdi ref. egyház elnöksége jóváhagyás végett beterjeszti az ottani állami tanító Tordai Lajossal kötött szerződés 2 (kettő) példányát, annak 320 kor. évi díj fizetése mellett egyházi énekvezérül alkalmaztatása tárgyában.

Az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyó tudomásul veszi.

119. szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet megkeresésére, amennyiben az egyházmegye lelkészei a VII. t.-c. revideálását szükségesnek látják, egyházmegyei közgyűlésünk az egyházkerületi közgyűléshez figyelembe vétel végett a következő javaslatot terjeszti elő:

1. ha valamelyik lelkész előbb meg-

hal, hogysem a nyugdíj jogosultságot megnyerné, az általa befizetett nyugdíjintézeti járulékok az özvegynek, esetleg árvának kamat nélkül visszaszolgáltatassanak;

2. a nyugdíjintézet azoknak a tagoknak, akik a 40-ik szolgálati vagy 70-ik életévüket betöltötték s így nyugdíjra jogosultak, de nyugdíjjogosultságukat nem veszik igénybe: legalább évi 600 korona káplántartási segílyt nyújtson.

3. A VII. t.-c. 8. §-a második feltételei oda módosíttassanak, hogy a segédlelkészi évekről a nyugdíjintézeti összes járulékok csak a II. t.-c. 72. §-ában jelzett 500 korona s. lelkészi javadalom után fizetessenek.

4. Amennyiben a VII. t.-c. 20. §-ában megszabott 500 korona gyámdíjat már az eddig befizetett gyámintézeti járulékok biztosítják az özvegyeknek: a beszolgáltatandó s a lelkészek anyagi erejét a végsőig kimerítő nyugdíjintézeti járulékok viszontszolgáltatásképpen a konvent az özvegyek ezen 500 koronáját a VII. t.-c. 20. §-a második felére támaszkodva, már a nyugdíjintézeti járulékok befizetésének megkezdésekor emelje feljebb.

120. szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet felterjeszti jóváhagyás végett azt a határozatát, amelyben kimondja, hogy az országos ref. lelkészi nyug. és gyámintézetnek a lelkészekre háruló belépési és évi tagdíj járulékait a kebelbeli gyámolda tagjai helyett a gyámoldai pénztár fizeti és ennek ellenében a gyámoldai tőke biztosítására a tagok eddigi 1 százalék évi járulékait a fizetési időtartamáig vagyis 1914-ig 2 százalékra emeli föl.

Jóváhagyó tudomásul szolgál.

121. szám. Olvastatott az egyetemes lelkészi értekezletnek felterjesztett az a határozata, amely szerint az országos lelkészi nyug. és gyámintézeti terhektől felszabadult helyi gyámolda pénztári jövedelmét a lelkésztestület

az 1914. évtől kezdve a tag lelkeszi özvegyek és árvák gyámdíjának emelésére és a családtalan tagok káplántartási pótlékára kívánja fordítani.

Tudomásul szolgál.

122. szám. Olvastatott az egyetemes lelkesz értekezletnek arra vonatkozó felterjesztése, hogy abban az esetben, ha a helyi gyámolda jelenlegi tagjaival szemben minden irányban kötelezettségének eleget tett, a tőke évi jövedelmének 50 százaléka a nagyváradi református tanítónőképző intézetnél egy tanszék fentartására és ebben a képzőintézetben tanuló egyházmegyei lelkeszi gyermekek ellátási és tanítási díjainak fedezésére fordíttassék, 50 százaléka pedig egyenlő arányban az egyházmegye mindenkorai lelkeszeinek országos nyug- és gyámintézeti évi tagdíj járulékának átvállalására használtassék fel; a maradvány mindenkor a tőkéhez lévén csatolandó.

Az egyházmegyei közgyűlés a felterjesztést jóváhagyó tudomásul veszi. Együttel elhatározza a lelkeszgyámoldai alapszabályoknak következő módosítását; A 3. §. e kifejezése után . . . amikor . . . megszűnik tétetik. A tőke évi jövedelmének fele a nagyváradi ref. tanítónőképző intézetnél egy tanszék felállítására és ebben a képző intézetben tanuló egyházmegyei lelkeszi gyermekek ellátási- és tanítási díjainak fedezésére fordíttassék; másik fele pedig egyenlő arányban az egyházmegye mindenkorai lelkeszeinek országos nyug- és gyámintézeti évi tagdíj járulékának átváltoztatására használtassék fel.

A 4. §. a) e kifejezése helyett „1°/_o szerint“ tétetik „2°/_o szerint“

123. szám. A felsőszabolcsi ref. egyházmegye megküldi a folyó évi július hó 30—31-én Nyíregyházán tartott rendkívüli közgyűlése jegyzőkönyvének 6-ik számát.

Egyházmegyei közgyűlésünk a felsőszabolcsi ref. egyházmegye ezen ismeretes határozatához készséggel hozzájárul.

124. szám. A körösnagyrévi missiói lelkész beterjeszti az 1907. év II. negyedéről szóló jelentését.

Az egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

126. szám. A missiói bizottság jelenti, — hogy a 29—1907. számú egyházmegyei végzés értelmében az esperes eljár. Azonban mivel sem a Magyar Asphalt Részvénytársaság igazgatóságától kedvező válasz nem érkezett, sem pedig Tataroson vagy a közelben a missiói lelkész részére alkalmas lakás bérlet útján sem biztosítható, javasolja az egyházmegyének, hogy a lelkészlak kérdését egy ingatlan megvételével kísérelje megoldani.

Az egyházmegyei közgyűlés a missiói bizottság jelentését tudomásul veszi, javaslatát elfogadja és felhatalmazza elnökséget, hogy a missiói lelkész részére szükséges lakást ingatlan szerzésével biztosítsa; továbbá megbizsa azzal is, hogy a javadalom kiegészítéséhez szükséges összeg megnyerhetése iránt a congrua bizottságnál a kellő lépéseket tegye meg.

127. szám. Olvastatott a tanügyi bizottság jelentése, amelynek alapján

az egyházmegyei közgyűlés utasítja az élesdi, révi és jákóhodosi ref. egyházak lelkészeit, hogy a tankötelesek létszámának kimutatását a kellő időben és módon a körüli iskolalátogatóknak rendelkezésére bocsássák, mert ennek elmulasztása a fegyelmi vétség tényálladékát állapítja meg.

128. szám. Tőkesegély iránt kérvényeznek Pósalaka, Csatár, Nyüved és Hegyközkovácsi egyházak, részint templom, részint lelkészlak és iskola építés céljából.

Az egyházmegyei közgyűlés 1. a pósalaki egyházat, amelynek templomépítésre 43—907. számú határozatával az engedélyt már megadta, főleg arra a körülményre tekintettel, mert ezen kis és szegény egyház anyagi ereje az utóbbi években rohamosan terjedő baptistaság miatt teljesen

megrendülve van és önmagára hagyatva a templomépítésből származó terhet alig tudná elhordani: tökesegélyezésre melegen ajánlja és azon egyházak közé leendő föl vételét kéri, hol a kielégítés a sürgős szükség folytán elsősorban történik.

2. Pártoló ajánlással terjeszti föl szintén és pedig elsősorban segélyezendő egyházak között a csatári egyház kérvényét. S mivel a kérvényhez csatolt terv és költségelőirányzat hiányos: utasítja az egyházat, hogy ezeket haladéktalanul elfogadhatókkal cserélje ki. Az elnökséget pedig felhatalmazza és megbizza, hogy abban az esetben, ha a szakértő mérnöki vizsgálat a terv és költségelőirányzat ellen kifogást nem tesz, az egyházmegye nevében hagyja jóvá.

3. A hegyközkovácsi és nyüvedi egyházak kérvényei, mivel a tökesegély nyerés céljából kellő felszerelés nélkül tovább nem terjeszthetők; arra tekintettel, hogy a nyüvedi egyház már felettes hatóság útján is figyelmeztetve lett roskadozó iskolaépületének felépítésére, mely nélkül azon veszedelem fenyegeti, hogy iskolája hatóságilag bezáratni fog, a hegyközkovácsi egyház szintén halaszthatatlan építkezés előtt áll: az egyházmegyei közgyűlés mindkét egyházat felhívja és utasítja, hogy a hiányos iratokat mielőbb pótolva mutassák be és az elnökség a szabályszerűen felszerelt kérvényeket, ha a terv- és költségelőirányzatot illetőleg a felülvizsgálat alkalmával kifogás nem emeltetett és egyéb tekintetben is a föltételeknek megfelelő, az egyházmegye részéről ajánlással terjessze föl és amennyire lehetséges, hasson oda, hogy ez egyházak is az elsősorban kielégítést igénylő egyházak sorozatába vétessenek föl.

129. szám. Tárgyalás alá vétetett a szavazatbontó

bizottság jegyzőkönyve, mely szerint a megüresedett két világi tanácsbírói állásra 42 szavazat adatott be s ebből Tatár Zoltánra 47, Kurovszky Ferencre 38, Csapó Dezsőre 6, Dr. Thury Kálmánra 1, Telegdi Józsefre 1, Zathureczky Istvánra 1, Dr. Váradi Zsigmondra 1 és Nadányi Károlyra 1 szavazat esett s így a két tanácsbírói állásra Tatár Zoltán és Kurovszky Ferenc választottak meg. A megüresedett jegyzői állásra a szavazat egyidejűleg elrendeltetett.

A közgyűlés a jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi s az új tanácsbírák eskütételét elrendeli.

Tatár Zoltán és Kurovszky Ferenc tanácsbírók a szabályszerű esküt nyomban letették s az egyházmegye szíves üdvözlése mellett állásukat elfoglalják.

130. szám. A szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvében jelenti, — hogy a megüresedett egyik világi jegyzői állásra 41 szavazat érkezett be. Ebből esett Dr. Thury Lászlóra 36, Görömbey Istvánra 6, Dr. Thury Zoltánra 1, Dr. Thury Kálmánra 1, Dr. Ertsey Péterre 1, Dr. Ujfalussy Sándorra 1, Görömbey Pálra 1 szavazat. Így az egyik világi jegyzői állásra 12 abszolút szótöbbséggel Dr. Thury László választott meg.

A közgyűlés a választási eredményt jóváhagyólag tudomásul veszi s az új jegyző eskütételét elrendeli.

Dr. Thury László világi jegyző a szabályszerű esküt nyomban letette s az egyházmegye szíves üdvözlése mellett állását elfoglalja.

131. szám. Az egyházmegye tanító testülete bemutatja 1906—1907. évi számadását, mely szerint a testületi pénztár 1811 korona 97 fillér bevétellel és 170 korona 57 fillér kiadással zárult, vagyis a maradvány 1641 korona 40 fillér. A segélypénztár bevétele 2177 korona 97 fillér, kiadása — korona — fillért tett ki s így a vagyon 2177 korona 97 fillér. A közgyűlés a számadást jóváhagyta azzal, hogy a takarékpénztárilag kezelt 600 korona

tőkének kamatos kamatja előirandó s a következő számadás alkalmával bevételezendő lesz.

A közgyűlés a számadást és jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi.

132. szám. A nagyvárad ref. tanítónőképző intézet igazgató-tanácsa betérjeszti 1907. évi április 22-én hozott határozatát, amely szerint a képzőintézet kibővítését szükségesnek tartja, az elnököt ennek folytán az építkezés módozatainak kidolgozására és az igazgatótanácshoz leendő betérjesztésre hívja fel és pedig oly időben, hogy az intézet kibővítése már az 1908—1909 tanévre befejezve legyen; az ezzel bekövetkező tulkiadás elhárítása végett, de még az általános drágaság folytán is, az igazgató-tanács az ellátási díjakat már az 1907—1908 tanévre 100 koronával, a mosási díjakat pedig 20 koronára emeli fei. Ennek megfelelően a rendtartás 91. §. a következőképpen módosul: 91. §. Az ellátási díj egy növendék után egy iskolai évre 600 korona. Kivétetnek: a) a tiszántuli ref. egyházkerület területén alkalmazásban levő, vagy alkalmazva volt, de nyugdíjazott, vagy elhalt ev. ref. lelkészeknek és tanítóknak gyermekei, akiknek évi ellátási díja 400 korona. b) Protestáns (ev. ref. vagy ág. hitv.) szülőknek gyermekei, továbbá vegyes házasoknak, (ha a házastársak egyike ev. ref. vagy ág. hitvallásu) bármilyen vallásu gyermekei, akiknek évi ellátási díja 500 korona.

A közgyűlés a jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi és jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

133. szám. A nagyvárad ref. leányinternátus igazgatónője jelentést tesz az 1906—907. iskolai év eredményéről. Jelentése szerint az épület kibővítése folytán lehetővé vált 60 növendéknek az elhelyezése. Lelkész és tanítói családból 35, egyéb hivatalnoki családból 25 növendék volt felvéve. A növendékek helybeli különböző tanintézetekben folytatták tanulmányaikat. Így a ref. tanítónőképző intézetet látogatta 29, a közs. polgári leányiskolába járt 24, a róm. kath. tanítónőképző III-ik, IV-ik osztályába 6 és a róm. kath. óvónői tanfolyamra 1 növendék. Kitűnő eredménnyel végezte az évet 12, jelesül 23, míg

a többi, két elégtelen osztályzat kivételével, jó és elégséges osztályzatot mutattak fel. Valláserkölcsei és fegyelmi tekintetben nem volt ok panaszra. A növendékek egészségi állapota kielégítő volt. Testedző és társasszórakozásokra, a zene és táncgyakorlására elegendő alkalom volt nyújtva s a növendékek szakképzett egyének tanítása folytán szép sikert mutattak, úgy a zongora- és cimbalom, mint a tánctanulás terén. Végül közli a növendékek teljes névsorát.

A közgyűlés a jelentést elismeréssel veszi tudomásul.

134. szám. A váncsodi és bojti egyházak számadásáról Lévay Mihály számvevő kellő vizsgálat után jelenti, hogy a váncsodi egyház számadását rendben és kellően okmányolva találta; a számadási napló tételei között néhány kiigazításra találván, a lelkészt figyelmeztette, hogy jövőben az ilyen igazítások, az eredeti naplóval lesznek igazolandók. Kifogásolja a számvevő a napidíjak magas összegét és a vizitáció ellátása címén felvett 20 koronát; ezen tételeknél jövőre szigorubb mérték lesz alkalmazandó különösen az állami segínyt igénybe vevő egyházaknál. A bojti egyház számadását rendben és okmányolva találta, csupán azt a hibát fedezte fel a számadásokban, hogy 1 korona 73 fillérrel többnek kell lenni a pénzmaradványnak. Ezt a hibát kiigazította. Különben mindkét számadást jóváhagyandónak véleményezi.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s a bojti egyház gondnokát a kiigazítás átvezetésére utasítja.

135. szám. A Nádudvari Lajos és Zsigmond Ferenc tagokból álló egyházlátogató küldöttség annak megvizsgálására hivatott fel, hogy a fugyi-i állami tanító részére a kántorális teendők végzéséért megszavazott évi 80 kor., a takarékos magtár jövedelmének bevonása, s a hivek újabb megterhelése nélkül fedezetet talál-e, a rendes évi költségvetés keretén belül. A küldöttség jelenti, a 80 kor. a régi parochiális épület szerződésileg biztosított évi 340 kor. haszonbéréből fizettetik ki, amely haszonbér ezenkívül fedezi az adókat és az épület javítási költségeit is. Sem a magtár jövedelemre, sem a hivek megterhelésére ennél fogva szükség nincs.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és ennek folytán a 80 korona kántori díjazásnak a rendes költségvetésbe leendő beállítását engedélyezi.

136. szám. Az ártándi egyháztanács jóváhagyás végett beterjeszti az 1907. évi július hó 16-án tartott gyűlésében hozott 37. sz. azt a határozatát, amelylyel kimondotta, hogy az egyház által fentartott iskolába járó nem református vallású gyermekektől 18 korona tandíjat szed.

A közgyűlés a hozott határozatot jóváhagyólag tudomásul veszi.

Miről értesítetik :

1. az egyháztanács Ártádon.

137. szám. A berettyószentmártoni lelkész jóváhagyás végett beterjeszti az egyháztanácsnak 1907. május 26-án és az egyházközségi közgyűlésnek 1907. augusztus 11-én hozott 36, illetve 4 sz. azt a határozatát melylyel kimondotta, hogy a takarékmagtári búzából csak pénzértékben kezelendő takarékmagtár alapítványt létesít s ennek megfelelőleg a takarékmagtári szabályzatot akként alakítja át, hogy a jelenlegi buzakészletet eladja s a befolyandó pénzt a lakosoknak adandó 1—20 koronás 8 százalékos kölcsön útján gyümölcsözteti. A kamatokat a tőkéhez csatolja mindaddig, míg a tőke az eredeti szabályzatban meghatározott 100 köből búzának megfelelő értéket el nem éri. A kamatok csak akkor lesznek az ott megjelölt célra fordíthatók s ugyanakkor 100 korona a tőkéből kiszakítandó, mint egyházi szegényalap elkülönítette fog kezelteni s ennek kamatai a helybeli szegénygyermek ruházására és iskoláztatására fordítanak. Egyidejűleg kimondotta, — hogy a jelenleg a lakosoknál kölcsönként künnlevő búzát mindaddig, míg az 1000 korona tőke össze nem gyűl, nem készpénz, hanem buzakölcsönként gyümölcsözteti.

A közgyűlés a beterjesztett határozatokat jóváhagyja és utasítja a berettyószentmártoni egyházközséget, hogy a régi magtári szabályzatot, a most jóváhagyott határozatokban foglalt változtatásoknak megfelelően dolgozza át és terjessze be.

Miről értesítetik:

1. Az egyházközség elnöksége Berettyó-szentmárton.

138. szám. A berettyó-szentmártoni egyház jóváhagyás végett beterjeszti az egyháztanácsnak 1907. augusztus 25-én hozott 47. sz. azt a határozatát, melylyel kimondotta, hogy egy egy tantermű leányiskolát a tanítónő részére két szobás lakást a szükséges mellékhelyiségekkel együtt megépített, azok jókarban tartását magára vállalja s a tanítónő javadalmazásához azzal is hozzájárul, hogy részére 200 korona készpénzt és konyhakertet ad. A tanítónő fizetéséből szükséges 800 koronát államisegéllyel kívánja fedezni, mely iránt a lépéseket mielőbb megtenni fogja.

Az egyházmegye közgyűlése a hozott határozatot jóváhagyja és hozzájárulás végett a kerülethez felterjeszteni rendeli.

Miről értesítetik:

1. Az egyháztanács Berettyó-szentmártonban.

139. szám. A bojtai lelkész jóváhagyás végett beterjeszti az egyháztanácsnak 1907. augusztus 18-án hozott 23. sz. azt a határozatát, amelylyel kimondotta, hogy az iskola padlózatának és az iskola padoknak kijavítására az iskola alapból 180 koronát felhasznál, s azt a megmaradó 220 korona kamatjaival, s a hivek adományaival pótolja vissza.

Az egyházmegye közgyűlése a hozott határozatot tudomásul veszi.

Miről értesítetik:

1. Az egyházközség elnöksége Bojt.

140. szám. Nagy Elek fugyii lelkész beterjeszti a presbyteriumnak azon határozatát, melyszerint a takarékmagtár módosított alapszabályait jóváhagyni kéri.

A közgyűlés a takarékmagtár kérdésében végleges döntés előtt szükségesnek látja az alapszabály tervezetnek megvizsgálását a tekintetben, hogy az abban foglalt számadatok és számítások helyesek-e és hogy az új alapszabályok biztosítják-e

a megfelelő jövedelmet. Evégből az iratokat a számvevőség elnökének kiadja s őt véleményének kellő időben leendő beadására felhívja.

141. szám. A furtai lelkész jóváhagyás végett beterjeszti az egyháztanács 1907. június 2-án 35—38. szám és az egyházközségi közgyűlés július 14 én hozott azokat a határozatait, melyekkel kimondották, hogy a lelkész, fitanító és orgonista tanítónak eddigi terménybeli fizetésük helyett készpénzt adnak, ennek megfelelőleg a díjleveleket átalakítják s ezzel egyidejűleg megszüntetik a terménybeli adózást is.

Az egyházmegyei közgyűlés a hozott határozatokat és az új díjleveleket jóváhagyja és a díjleveleket a végleges megerősítés végett a kerülethez felterjeszteni rendeli.

Miről értesítetik.

1. Az egyházközség elnöksége Furta.

142. szám. A nagykerékii lelkész beterjeszti az egyháztanácsnak 1907. június 30-án 2. sz. a. és az egyházközségi közgyűlésnek 1907. július 6-án 3. sz. a. hozott azokat a határozatait, a melyekkel kimondatták, hogy a lelkészi terményfizetésnek 5 évenkénti szokásos megváltása helyett a lelkészi fizetést véglegesen készpénzben állapítják meg. Beterjeszti továbbá, a hozott határozatoknak megfelelően átalakított új lelkészi díjlevelet.

Az egyházmegye közgyűlése a hozott határozatokat jóváhagyja s az új lelkészi díjlevelet annak kikötése mellett, hogy az 5. pont alatt a 15 hold kaszáló munkáltatásáért ngm 52 kor. 50 fillér, hanem 105 kor. számítandó s így lelkész javadalma-zása készpénzben 2742 kor. 60 fill. lesz, megerősíti és a kerülethez fölterjeszteni rendeli.

Miről értesítetik:

1. Az egyháztanács Nagykereki.

143. szám. A nagyváradi ref. egyháztanács beterjeszti 43-58—1907. számú, valamint az egyházközség 1907. évi

augusztus hó 11-ik napján hozott 6. számú határozatait, amelyek alapján Dr. Radó Ignáccal azt az adás-vevési szerződést kötötték, hogy a nagyváradai ref. egyház az újvárosi lelkészlak mögött utcanyitás folytán a lelkészlak mellé jutott ingatlanból 129·9 négyszögöl területű részt örök áron 6000 koronáért megvásárolja. A vételár fedezetéül az „Újvárosi felekezeti iskolatelek alapot“, valamint a „Timár társulat“ és „Csizmadia Religio társulat“ alapokat jelöli meg.

Az egyházmegyei közgyűlés a beterjesztett egyháztanácsi és egyházközségi határozatok alapján az adás-vételi szerződést jóváhagyja, a vételár kifizetését a megjelölt alapokból engedélyezi és az összes iratokat megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

144. szám. A nagyváradai ref. egyház elnöksége jóváhagyás végett beterjeszti az egyháztanács 53—1907. és 58—1907. sz. valamint az egyházközségi közgyűlésnek 1907. évi augusztus hó 11-én 3. sz. alatt hozott azokat a határozatokat, melyekkel az olaszii harangozó lakás és tanácsterem építésére 3800 korona kölcsön felvételét határozták el.

Az egyházmegye közgyűlése a hozott határozatokat jóváhagyás és megerősítés végett a kerülethez fölterjeszteni rendeli.

Miről értesítetik:

1. az egyháztanács elnöksége Nagyváradon.

145. szám. A mezőtelkii egyháztanács beterjeszti 40—1907. számú határozatát, amelyben az 56—1907. sz. egyházmegyei végzésre hivatkozással jelenti, hogy a lelkészi legelő elkülönítése végett az egyházmegye által megindított birtokper folyamán felmerült költségeket 413 korona 70 fillérben, gondnok útján kifizette.

Azonban tekintettel arra, hogy a birtokper megindítását sem az egyház, sem a lelkész nem kérelmezte, hanem az egyházmegyei hatóság rendelte azt el, sőt az egyházmegyei közgyűlés a per folytatását is jogkörébe eső dolognak tartotta, mondja ki az egyházmegyei köz-

gyűlés, hogy az egyház által kifizetett perköltségi kiadásokat az egyháznak egészben, vagy felerészben megtéríti.

Az egyházmegyei közgyűlés, mielőtt érdemben határozná a kérelem tárgyára vonatkozólag, véleményadás végett az egyházmegyei ügyésznek kiadni határozza.

146. szám. A pelbárthidai egyház elnöksége beterjeszti az egyháztanácsnak 1907. március 31-én 25. sz. a. és az egyházközségi közgyűlésnek 1907. május 10-én 3. sz. a. hozott azt a határozatát, melylyel kimondották, hogy a templom tetőcsatornával való ellátására 80—100 koronás kölcsönt vesznek fel s ezt 2 éven át vagyonaránylag kivetendő rendkívüli adóval fedezik.

Az egyházmegyei közgyűlés a beterjesztett iratokat azzal a felhívással adja vissza a pelbárthidai egyház elnökségének, hogy csatolják a részletes költségvetést is, valamint annak a kimutatását is, hogy a kivetendő rendkívüli adó folytán hány százalékkal emelkedik, illetve hány százalékos lesz az egyházi adó, mivel e nélkül ez az ügy érdemileg el nem bírálható.

Miről értesítettik :

1. Az egyháztanács Pelbárthida.

147. szám. A pelbárthidai egyház elnöksége jóváhagyás végett beterjeszti az egyháztanács 1907 augusztus 29-én hozott s a takarékoskasság magtár kezelési szabályzatát megállapító határozatát.

Az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyja a beterjesztet szabályzatot annak kikötése mellett, hogy a kölcsönök után szedett összegek, így a kamat és kezelési díj összeszámítandó s ezek összege a tőke 8 százalékát meg nem haladhatja.

Miről értesítettik :

1. Az egyháztanács Pelbárthida.

148. szám. A siteri egyház elnöksége a Szabó Pál féle egyik alapítványra vonatkozó 1871 évi július 23-iki II. sz. határozatot beterjeszti azzal a jelentéssel, hogy az alapító levél felfedezhető nem volt.

Minthogy a beterjesztett egyháztanácsi határozatból is kitűnik, hogy a Szabó Pál-féle, a szolgagyermek juttalmazására tett alapítványnak határozott célja van, amennyiben annak kamatai minden évben karácsony másodnapján 4 férfi és 4 női jó magaviseletű cseléd között osztandók ki, ez okból a siteri egyháztanácsnak 1906. április 1-én hozott I. sz. attól a határozatától, melylyel kimondotta, hogy az alapítvány ki nem osztott és felgyülemlett kamatait az egyház céljaira fordítja, jóváhagyását megtagadja és utasítja az egyháztanácsot, hogy ezentul, az alapítványnak minden évben ossza ki a kamatait és ennek megtörténtéről az esperesnek és a kanonilátogató küldöttségnek jelentést tegyen.

Miről értesítetik :

1. Az egyháztanács Siter.

149. szám. A siteri egyház elnöksége beterjeszti az egyháztanácsnak és az egyházközségi közgyűlésnek azokat a határozatait, a melyekkel kimondották, hogy az egyház tisztviselőinek terménybeli fizetését megszüntetik, csak készpénz fizetést adnak s ennek megfelelőleg a terménybeli adózást is megszüntetve, az adókat birtok aránylag kivette készpénzben hajtják be.

Minthogy sem a díjlevelek, sem részletes kimutatás arról, hogy terménybeli szolgálmányok mennyire értékelve számíthatnak készpénzre át, be nem terjesztettek : az egyházmegye közgyűlése a kellőleg elő nem készített ügyet, a felsorolt hiányok pótlása végett a siteri egyháztanácsnak visszaadja.

Miről értesítetik :

1. Az egyháztanács Siter.

150. szám. A jákóhodosi lelkész beterjeszti az egyháztanácsnak azt a végzését, mellyel kéri az egyházmegye jóváhagyását ahhoz, hogy az egyházközség az iskolai célra szolgáló ingatlanok hasznélvezeti jogát annak tulajdon-

jogának fentartása mellett a közigazgatási községnek engedje át.

Az egyházmegye a kérelem érdemi elintézése előtt utasítja a jákóhodosi egyházközséget, hogy a közigazgatási községgel állapítsák meg azokat a feltételeket, amelyek mellett az iskola épületet és a hozzá tartozó tanítói földet annak idején a községnek használatul iskolai célokra átbocsátotta és amennyiben ezek a feltételek akkor írásba nem foglaltattak volna, azokat utólagosan haladéktalanul foglalják írásba és a szabályszerű presbiteri és egyházközségi határozatok kapcsán a közelebbi közgyűléshez terjesszék fel.

Miről értesítettik

1. az egyháztanács Jákóhodos.

151. szám. Közalapi egyszersmindenkori segélyért kérvényeznek Pelbárthida közsükségeinek fedezésére 456 koronáért és Pósalaka adósságtörlesztésre 800 koronát.

Az egyházmegyei közgyűlés mindkét egyházat segélyezésre ajánlja.

152. szám. A magyar református segélyegylethez a csatári, fugyivásárhelyi, hegyközkovácsii, körösnagyrévi, lessi, magyarkakucsi, pelbárthidai, pósalakai és pusztauj-laki református egyházaknak segélynyerhetés céljából beadott kérvényeik

az egyházmegyei gyűlés határozatából pártolással az egyházkerületre felterjesztetnek.

153. szám. Rendkívüli államsegély tárgyában kérvényeznek

1. Ács Endre magyarkakucsi
2. Szokolai Béla hegyközkovácsii és
3. Varga Gedeon fugyivásárhelyi lelkesek.

Egyházmegyei közgyűlésünk az indokolt és az anyagi károsodást hatóságilag igazolt kérvényeket az egyházkerületre ajánlólalag terjeszti fel.

154. szám. Az előadó ismerteti a debreceni egyházmegye átiratát, a belhivatalnokok egyházi adózása tárgyában.

Az egyházmegyei közgyűlés az átirathoz csatlakozik és az egyházkerületre felterjesztését hasonló felirattal támogatja.

155. szám. Doma Gyula pusztajlaki lelkész az 1907. évi új egyházi törvények rendelkezéséhez képest, engedelmet kér az egyházmegyétől arra, hogy a pusztajlaki hitelszövetkezetnél hetenként egyszer, kedden délután 2—6 óráig, könyvelői mellékfoglalkozást végezhesen. Csatolja a szövetkezet bizonyítványát, mely szerint eddig is könyvelője volt a szövetkezetnek és hogy a hivatalos órák tényleg hetenként csak egyszer, kedden délután 2—6 óráig tartanak. Előadja, hogy a szövetkezetnek 385 tagja van 988 üzletrésszel, amely 49400 korona értéket képvisel s erre 4024 korona már befizetve is lett. Így a szövetkezet szépen prosperál, a hivek takarékoságát és vagyonosodását nagyban előmozdítja, míg az ő közreműködése nélkül az egész szövetkezet valószínűleg tönkremenne.

A közgyűlés a folyamodó kérelmét teljesíti, azonban azzal a határozott fenntartással, hogy amennyiben a kérdéses délutánokra egyházi teendők is merülnének fel, a lelkész elsősorban ezeket tartozik elvégezni.

156. szám. Ifj. Fodor Sándor paptamásii lakos 1907. április 29-én érkezett beadványával felebbezi a paptamásii presbyterium január 17., február 3. és április 21-én hozott ama határozatait, melyek szerint ott az egyházfiség el nem vállalása miatt 40 korona váltságdíj megfizetésére kötelezte s kéri, hogy őt az egyházmegye a 40 korona váltságdíj megfizetése alól mentené fel. Indokolja kérelmét azzal, hogy a csatolt, Dr. Dévai Zsigmond által kiállított orvosi bizonyítvány szerint, ő a múlt év október és november hónapjaiban hasihagymázban feküdt s még a f. év elején sem volt jártányi ereje. Ugyancsak ezen időben felesége hasonló betegségbe esett. A sok járkálással összekötött tisztségnek fehéat megfelelni nem tudhatott, annál is inkább, mert a jelen évben még fegyvergyakorlatra is be kell vonulnia. A jövő évben kész tisztséget elvállalni.

A közgyűlés a fellebbezésnek helyt ad s ifj. Fodor Sándort, a presbyterium határozatainak feloldásával, az egyházfiságnak a jelen évben viselésétől és a 40 K váltásdíj megfizetésétől felmenti. Az új egyházi törvény ugyanis határozottan rendeli, hogy bárki is felmentendő az egyházfiság viselése alól, ha erre kellően igazolt ok forog fenn. Ifj. Fodor Sándornak és nejének kellően igazolt súlyos betegségét ennél fogva elegendő oknak kellett tekinteni arra nézve, hogy ő az egyházfiság tisztének viselése alól felmentessék.

157. szám. Józsa Gábor tótii lelkész a kebelbeli gyámoldából kiléphetése iránt kérvényez.

Az egyházmegyei közgyűlés a kérelmet megadja és az 1875. évtől kezdődőleg általa teljesített összes befizetések, fennálló adósságának levonásával, kamat nélkül visszaadottnak az alapszabály 14. § alapján.

Amiről értesíttetnek:

1. Józsa Gábor lelkész Tótiban;

2. Nádudvary Lajos gyámpénztárnok
Borson.

Az 57—110 és 120 számokat jegyzette Csernák Béla, egyházi jegyző.

A 112—119, 121—128, 143—145, 152—154 és 157 számokat jegyezte Kiss Antal egyházi jegyző.

A 136—139, 141—142, 144, 146—15, számokat jegyezte dr. Hegyesi Pál, világi jegyző.

A 129—135, 140, 155—156 számokat jegyezte dr. Thury László, világi jegyző.

Hitelesítjük:

Nagyvárad, 1907. szeptember 11-én,

Sulyok István,

esperes.

Bary József,

egyházmegyei gondnok.

Tatán Zoltár,

világi tanácsbíró.

Kurovszky Ferenc,

világi tanácsbíró.

A bihari ref. egyházmegye 1907. évi szeptember hó 5. és 6-ik napjain Nagyváradon tartott bírósági üléseinek

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen vannak Sulyok István esperes és Bary József egyhm. gondnok elnöklete alatt: Csillag Lajos, Szemes László, Csák Máté és Lévai Mihály egyházi-, Kiss Elek, Tatár Zoltán és Kurovsky Ferenc világi tanácsbírák, dr. Hegyesi Pál és dr. Thury László egyhm. vil. jegyzők és dr. Thury Kálmán egyhm. ügyész.

158. szám. Esperes elnök előterjeszti, hogy az E. T. V. t.-c. 13. §-a értelmében az időszaki tanács egy évre megalakítandó.

A bíróság az időszaki tanácsot a mai naptól kezdődő egy évre az elnökség, Nádudvari Lajos, Csák Máté és Kiss Elek rendes, valamint dr. Miszkei Ferenc, Kurovsky Ferenc és Szemes László póttagokból megalakítja.

a) közigazgatási bírósági ügyek:

159/III. kb. szám. A bihari ref. egyházmegye közigazgatási bírósága az 1907. évi június hó 23-án megtartott csökmői lelkészválasztás ügyében Nagy D. József és hetven érdektársának felebbezése folytán a következő

ítéletet hozott:

Az egyházmegyei bíróság mint közigazgatási bíróság a felebbezés, illetve panasz azon részének, mely szerint panaszosok a küldöttségnek Szabó Bertalan lelkész által történt megvendégelése miatt a választást mint érvénytelen megsemmisíteni kérték: helyt ad s a csökmői ref. egyházközségben az 1907 június 23-án fogatosított lelkészválasztást a II. t.-c. 44. §-ának d) pontja alapján mint érvénytelen megsemmisíti; a választási eljárásnak a választási határnap kitűzésétől leendő megisméllését elrendeli, a pályázat eredményét és a válasz-

tási határnap kitűzése előtt megtörtént intézkedéseket érvényben hagyja, Szabó Bertalan megválasztott lelkész ellen a fegyelmi eljárásnak hivatalból leendő megindítása iránt a II. t.-c. 45. §-ának második bekezdése alapján Szabó Bertalan illetékes fegyelmi bíróságát megkeresi s végül Szabó Bertalant 52 kor. 87 fillér vizsgálati költségnek 15 nap s végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésére kötelezi.

Ellenben panaszosokat a választás szabálytalansága ellen felhozott egyéb panaszokkal elutasítja.

160/IV. kb. szám. A bihari ref. egyházmegye közigazgatási bírósága Józsa Gábor volt pósalakai lelkésznek a pósalakai ref. egyház ellen 118 kor. 28 fillér s viszont a pósalakai ref. egyháznak Józsa Gábor ellen 131 kor. megfizetése iránt 1906 január 15-én folyamatba tett közigazgatási ügyében következő

ítéletet hozott :

Józsa Gábornak 33 kor. 40 fillér összegű azon követelését, melyet nevezett az egyház ellen a lelkészi fizetés járulékai címén támasztott, az egyházmegyei bíróság a pósalakai ref. egyház ellen megítéli s viszont megítéli Józsa Gábor ellen a pósalakai egyháznak azon 40 kor. összegű követelését, mely abból származott, hogy Józsa Gábor Pósalakáról történt távozásakor Fekete Lajos akkori gondnoktól 40 koronát elszámolás nélkül átvett és magának megtartott és ezen két rendelkezés eredménye gyanánt kötelezi az egyházmegyei bíróság Józsa Gábort, hogy a pósalakai ref. egyháznak 6 kor. 60 fillért 15 nap s végrehajtás terhe alatt fizessen meg.

Ellenben elutasítja, illetve rendes polgári per utra utasítja az egyházmegyei bíróság mint közigazgatási bíróság Józsa Gábort azon követelésével, amelyet az egyház ellen párbér-tartozás címén 84 kor. 88 fillér erejéig, s viszont a pósalakai ref. egyházat azon követelésével, amelyet az egyház Józsa Gábor ellen harangpénz címén 46 K erejéig és 45 K-át tartalmazó betétkönyv tulajdona és kiadása iránt támasztott.

161/IV. f. b. szám. A bihari ref. egyházmegyei fegyelmi bíróság többrendbeli fegyelmi vétség miatt vádolt Rád László örvéendi ref. tanító és Biró Ferenc ref. lelkész egyesített fegyelmi ügyében, melyben a bihari ref. egyházmegye fegyelmi bírósága által 1907. évi április hó 12-én 1/1907 fegy. bir. szám alatt hozott elsőfoku ítéletet a tiszántúli ref. egyházkerület fegyelmi bírósága 1907. évi május hó 28-án Debrecenben tartott ülésén 255. sz. alatt hozott végzésével feloldotta, — az elrendelt fegyelmi pótvizsgálat foganatosítása, a vád és védelem meghallgatása után Nagyváradon 1907. évi szeptember hó 5-ik és folytatólag szeptember hó 6-ik napján tartott tárgyalás eredményéhez képest zárt ülésben következő

ítéletet hozott :

A bihari ref. egyházmegye fegyelmi bírósága Rád László örvéendi tanítót vétkesnek mondja ki az 1904. évi V. t.-c. 34. § A) 1. pontjába ütköző és minősülő háromrendbeli, továbbá a 34. § A) 3. pontjába ütköző és minősülő ötrendbeli, összesen nyolcrendbeli fegyelmi vétségben és ezekért az E. T. V. t.-c. 35. § d) pontja alapján viselt hivatalából azon helyről való félnyugdíjjali elmozdításra ítéli.

Az E. T. V. t.-c. 37. §-ban meghatározott mellékbüntetést ezuttal mellőzi.

Kötelezi továbbá Rád László tanítót arra, hogy az 1907. évi április 12-iki tárgyalásig felmerült 108 K 45 fill. eljárási költséget az E. T. V. t.-c. 98. §-a értelmében Biró Ferenc lelkésszel egyetemlegesen, a pótvizsgálat során felmerült 36 K 45 fill. költségnek a fele részét, vagyis 18 K 23 költséget Rád László egymaga, a jelen ítélet jogerőre emelkedése után 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett a bihari ref. egyházmegye közigazgatási pénztára részére megfizessen.

A vétkesnek kimondott Rád László egyházi tisztviselő hivatalától való felfüggesztése tárgyában az E. T. 98. § és 132 § c) pontja értelmében a a fegyelmi bíróság külön végzéssel egyidejűleg intézkedik.

A jelen ítéletet az elítélt vádlott személyét illetőleg a bihari ref. egyházmegye esperesével,

az örvéndi ref. egyházzal közli és annak egy hiteles kiadványát az E. T. V. t.-c. 103. §-át az 1898. évi XIV. t.-c. értelmében a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszternek is megküldeni rendeli.

Ellenben Rád László fegyelmileg panaszlott tanítót az ellene emelt és az E. T. V. t.-c. 34. § A) 3. pontjába ütköző többi, összesen 12 rendbeli fegyelmi vétség vádja és következményei terhei alul az E. T. V. t.-c. 98. § 2. b) pontja értelmében felmenti.

162/V. f. b. szám. A bihari ref. egyházmegye fegyelmi bíróság a, mint elsőfoku fegyelmi bíróság több rendbeli fegyelmi vétséggel vádolt Biró Ferenc örvéndi ref. lelkész, valamint több rendbeli fegyelmi vétség miatt viszonyvádolt Rád László örvéndi ref. tanító elleni fegyelmi ügyben, az elrendelt fegyelmi vizsgálat foganatosítása, valamint a megtartott fegyelmi tárgyalás eredményéhez képest a vád és védelem meghallgatása után Nagyváradon, 1907. évi szeptember hó 5-én és folytatólag szeptember hó 6-ik napján zárt ülésben következő

ítéletet hozott :

I-ső rendü fegyelmileg vádolt Biró Ferenc örvéndi ref. lelkészt az egyházmegyei fegyelmi bíróság időszaki tanácsa vétkesnek nyilvánítja az E. T. V. t.-c. 34. § A) 6. pontjába ütköző és minősülő hivatali hatalommal való visszaélés által elkövetett egy rendbeli fegyelmi vétségben és ezért az egyh. törv. V. t.-c. 35. § a) pontja alapján, rosszalásra ítéli és arra kötelezi, hogy a 98. § értelmében őt terhelő 18 K 22 f. eljárási részköltséget az egyházmegyei közigazgatási pénztár részére a jelen ítélet jogerőre emelkedése után 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe alatt megfizessen.

A mellékbüntetést az E. T. V. t.-c. 37. §-a alapján mellőzi.

A jelen ítéletet a bihari ref. egyházmegye esperesével, az örvéndi ref. egyházzal közölni, az ítéletnek egy hiteles kiadványát az E. T. V. t.-c. 103. § és az 1898. évi XIV. t.-c. értelmében a magy. kir. vallás és közoktatásügyi miniszternek is megküldetni rendeli.

Ellenben Biró Ferenc lelkészt a Rád László magánpanaszára megindított 12 rendbeli fegyelmi vétségnek vádja és következményeinek terhe alól;

Rád László örvéendi ref. tanítót pedig a Biró Ferenc lelkész viszonyvadjára megindított három rendbeli fegyelmi vétség vádja és következménye terhe alól az E. T. V. t.-c. 98 §-a értelmében felmenti;

azonban a Rád László ref. tanító ellen fenforogni látszó és az E. T. V. t.-c. 34. § 9-ik pontjába ütköző egyházi hatóságok előtt való hamis vádaskodás által elkövetett fegyelmi vétség miatt e fegyelmi eljárás megindítása céljából az összes fegyelmi vizsgálati iratokat az E. T. V. t.-c. 98. § értelmében a bihari ref. egyházmegye espereséhez megküldetni rendeli.

163/VI. f. b. szám. A bihari ref. egyházmegye bírósága mint fegyelmi bíróság a Bodó László és társai hegyközujlaki lakosok panasza folytán, Bugyi Mihály lelkész ellen megindított fegyelmi ügyben az 1907. évi szept. hó 6-ik napján Nagyváradon tartott ülésében kihirdette a

következő **végzést**:

A bihari ref. egyházmegye bírósága mint fegyelmi bíróság a Bodó László és társai hegyközujlaki lakosok panasza folytán Bugyi Mihály lelkész ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben a felek között létrejött azt az egyezséget, hogy a panaszosok panaszukat visszavonják és ezzel szemben panaszlott lelkész kötelezi magát a felfmerült 65 kor. 97 fill. vizsgálati költség megfizetésére és arra, hogy saját költségén káplánt tart és ennek engedélyezése iránt kérvényét az esperesi hivatalhoz 3 hónap alatt benyújtja, — jóváhagyja és a további eljárást megszünteti.

Hitelesítjük :

Nagyvárad, 1907 szeptember 11-én.

Sulyok István,

esperes.

Bary József,

egyhm. gondnok.

Dr. Thury László,

világi jegyző.

Dr. Hegyesi Pál,

világi jegyző.

Betűsoros tárgymutató

a bihari ref. egyházmegye 1907. év szeptember hó 5. és 6-ik napján
Nagyváradon tartott közgyűlésének és bir. ülésének jegyzőkönyvéhez.

	Szám
Ártándi egyház másvallásu gyermekek tandijára vonatkozó határozata	136
Belhivatalnokok fizetésével hátralékos egyházakhoz értesítés .	101
B.-Szent-Mártoni egyház leányiskola építésére von. határozata	138
B.-Szent-Mártoni takarékmagtár alapszabályai	137
Bocskay-alap hovafordítására vonatkozó intézkedés	92
Bojti egyház kölcsöne iskola-javításra	139
Bugyi Mihály lelkész elleni fegyelmi ügy	163 VI. f. b.
Csökmői lelkész-választás megsemmisítése	159 III. k. b.
Csatári egyház iskola-építés ügye	105
Debreceni egyházm. átirata a belhiv. adózása tárgyában . .	154
Doma Gyula p.-ujlaki lelkész kérvénye a hitelszövetkezeti könyvelői állás ügyére vonatkozólag	155
Egyházi adókedvezmény	75
Egyházak céljaira adott 10 koronánál nagyobb adományok megköszönése	99
Egyet. lelkészi értekezlet szabályrendelet-tervezetei az I. t.-c. 14., 55., 110. és 120. §-aira vonatkozólag	64
Egyet. lelkészi értekezlet felterjesztése a gyámolda jövedelmé- nek más célra fordítása ügyében	122
Egyet. lelkészi értekezlet határozata a nyugdíj-járulék befizeté- sére vonatkozólag	120
Egyházfentartási alapok	70
Egyházközs. bíróságok megalakítása	80
Egyházkerületi és megyei hatóságok költségeinek fedezésére szolgáló adók	71
Egyházközs. közgyűlés képv. alapon szervezésére javaslat .	59
Egyházközségekben észrevett rendellenességek megvizsgálására kiküldött biztosok	100

	Szám
Egyházközs. statisztikai adatok beterjesztésére von. határozat	93
Egyházközs. költségvetés, számadás elkészítése, beterjesztése	73
Egyházközs. tisztviselők teendői	66
Egyházközs. vagyonleltár	72
Egyházm. nyugdíj-bizottság	86
Egyházm. számvevőszék megalakítása	78
Egyházm. ügyész megbízatásának ideje	65
Esperesi jelentés	95
Felsőszabolcsi ref. egyházmegye július 30—31-én tartott rend- kívüli gyűlésének 6-ik jegyzőkönyvi száma	123
Fodor Sándor paptamási-i lakos váltságdíja elengedtetik . .	156
Fugyi-i állami tanító kántori díjazása	135
Fugyi-i takarékmagtár alapszabályai	140
Furtai egyház díjlevelei megerősítés végett a kerület elé ter- jesztetnek	141
Gyámolda jövedelmének 1914-től kezdve más célra fordítása	121
Gyűlés megnyitása	57
Hétköznapi istentiszteletek rendszeresítése	96
Homolya Etelka a tanítónőképző intézeti gyakorlói iskolai tanításában megerősítettik	113
Husz éven aluli egyháztagok megadóztatására von. rendelet .	74
Időszaki esperesi jelentés	108
Időszaki tanács megalakítása	158
Iskola-alap beillesztése az egyházi költségvetésbe	84
Javaslat a VII. t-c. revíziója tárgyában	119
Jákóhodosi egyház és községnek az iskola haszonélvezeti jogára vonatkozó egyezkedése	150
Józsa Gábor tóti-i lelkésznek a gyámoldából a kilépés meg- engedtetik	157
Józsa Gábor követelése a pósalakai egyházon . . . 160 IV. k. b.	
Kiss Elek a missiói bizottságba választatik	110
Kiss Lajos a nagykeréki-i tanításában megerősítettik . . .	112
Közalapi járulékok egyházközs. költségvetésbe beillesztése .	79
Közalapi segélyért kérvényeznek Pelbárhida és Pósalaka . .	151
Kovács Zoltán siteri tanító a kerületi kiadványok és tanterv- hez való alkalmazkodásra utasittatik	107
Leány-internátus igazgatónőjének évi jelentése	133
Lessi missióról jelentés	125
Magyarkakucsi lelkészlak javítása	106
Magyar ref. segélyegylethez beadott kérvények	152

Mezőkeresztesi egyházhoz felhívás a tankötelesek beiskoláz- tatására vonatkozólag	102
Mezőtelki-i egyház kérelme a kifizetett perköltség megtérítése ügyében	145
Missiói bizottság jelentése a 29—1907. sz. e. m. végzésre vonatkozólag	126
Missiói egyházközs. neve, névsorok, címek	67
Missiói egyházközs. választó-jogának gyakorlása	69
Nagykeréki-i lelkészi díjlevél megerősítés végett a kerület elé terjesztetik	142
Nagyvárad ref. egyház vallástanítás ügyében a konventhez küldött felterjesztésére vonatkozó sürgetés	94
Nagyvárad ref. egyháznak dr. Radó Ignáccal kötött szerződése	143
Nagyvárad egyház bemutatja a gyakorló iskola tanítónőjének díjlevelét	114
Nagyvárad-olaszi-i tanácsterem és harangozólakás építése .	144
Nádudvary Lajos borsi lelkész egyhm. nyugdíj-intézeti pénz- kezelővé választatik	87
Népisk. ifjúsági könyvtárak szervezésére, tanítók helyettesíté- sére vonatkozó javaslat	83
Nyugdíjköteles állások utáni járuléknak az egyházi költség- vetésbe beillesztése	85
Nyüvedei egyház iskola-építés-ügye	104
Oláh Ferenc a csatári tanítói állásban megerősítettik . . .	111
Parókhíalis körökre vonatkozó szabályrendelet-tervezetek . .	89
Papp Károlynak darvasi tanítóvá választása tudomásul vétetik	117
Pelbárhidai egyház kölcsöne a templomtetőnek csatornával való ellátása céljából	146
Perbárhidai egyházi takarékmagtár alapszabályai	147
Pósalaki egyház presbyteriuma az iskolai pótdóról jelentés- tételre utasítatik	103
Presbyterek számának megállapítása	60
Rád László örvéni tanító fegyelmi ügye	161 IV. f. b.
Rád László és Biró Ferenc lelkész fegyelmi ügye	162 V. f. b.
Rendkívüli egyházi adó kivetésére vonatkozó zsinati határo- zatok tárgyalása	91
Rendkívüli államsegély tárgyában beadott kérvények . . .	153
Révi missiói egyházközség választó jogosultsága	68
Révi missió-lelkész jelentése	124
Siteri egyház jelentése a Szabó Pál-féle alapra vonatkozólag	148

	Szám
Siteri egyház határozata az egyházi tisztviselők készpénzzel való fizetése tárgyában	149
Sulyok István esperes a tanügyi bizottság elnökségéről lemond	82
Számvevői jelentés a váncsodi és bojti egyházak számadásairól	134
Szegények, betegek gondozására vonatkozó egyházkerületi szabályrendelet tárgyalása	90
Szektáriusokra vonatkozó statisztikai adatok	97
Személyi adóra vonatkozó utasítás	76
Tanácsbírák számának emelése	—
Tanítónőképző intézeti tanár- s népiskolai tanító-képviselők .	63
Tanítónőképző kibővítésére vonatkozó igazgatótanácsi határozat	132
Tanító-testület 1906—907. évi számadása	131
Tanügyi bizottság a következő 5 évre ahogy volt megmarad	81
Tatár Zoltán és Kurovszky Ferenc e. m. tanácsbírákká választatnak	129
Tatár Zoltán és dr. Thury László a szavazatbontó bizottságba választatnak	109
Távollevők igazolása	58
Tényi Gyula szentjánosi tanítóvá választ. tudomásul vétetik .	115
Tényi Gyuláné Somogyi Etelka szentjánosi tanítónővé választása tudomásul vétetik	116
Thury László dr. e. m. jegyzővé választatik	130
Torday Lajos szerződése a mezőtelegdi egyházzal	118
Tőkesegélyt kérnek: Pósalaka, Nyüved, Csatár és Hegyközkovácsi	128
Uj tanácsbírákra szavazás elrendelése	62
Utasítás a tanügyi bizottság jelentése alapján az élesdi, révi és jákóhodosi egyházakhoz	127
Vadházások számának csökkentésére vonatkozó intézkedés .	98
Virágvasárnapi adakozás a lelkészi nyugdíjintézet javára . .	88
Zsigmond Ferenc ártándi lelkész az adócsökkentést vizsgáló bizottságba választatik	77
Zsigmond Ferenc tanügyi biz. elnöknek választatik	82

ESPERESI JELENTÉS

A BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE
1907. ÉVI VALLÁSERKÖLCSI ÉS
== ANYAGI ÁLLAPOTÁRÓL ==

NAGYVÁRAD
NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1908

Nagytszteleü s tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

A f. évi egyházlátogatás eredményéről beszámolni akarván, mindenekelőtt a Nagytszt. s tekint. egyházmegyei közgyűlés becses elnézését kell kérnem, hogy ezáltal nem a saját közvetlen tapasztalataim, hanem az egyházlátogatás végzésével megbízott Szemes László, Lévai Mihály tanácsbíró, Major Gyula, Kiss Antal és Csermák Béla lelkésztársak jelentései és a fölvetett jegyzőkönyvek alapján rajzolhatom meg egyházmegyénk szellemi és anyagi életének képét az 1907. évről. Részint hosszas gyógykezelést igénylő betegségem, részint a családomat ért csapás miatt csak kilenc egyházban teljesíthettem törvényszerű kötelességemet.

I. A kezeimhez jutott adatokból kitetszőleg egyházmegyénk *valláserkölcsi állapota* általánosságban megnyugtatónak jelezhető. E részben az előző évhez viszonyítva, különösebb figyelmet ébresztő s ennek folytán felsőbb egyházhatósági intézkedést kiváltó olyan tüneteket, melyekből a helyzet rosszabbodására lehetne következtetni, sehol sem észleltek. A templomokat nagyobb ünnepeinken mindenütt szép, vasárnaponként is elég nagy számmal látogatják hiveink 24, illetve 17 egyházban. Az Isten házának szeretete csak a mezőtelkii atyafiak szívében fogyatkozott meg, hol a jelentés szerint csekély számban szoktak megjelenni az isteni tiszteleteken. Ünnepe és vasárnap délelőtti lelkészeink mindenütt egyházi beszédet, vasárnap délután kátémagyarázatot 26, bibliamagyarázatot 2 (Siter és Jákóhodos), káté- és bibliamagyarázatot felváltva 12, könyörgést 4, (Mezőkakucs, Nyüved, Pelbárthida, Rév) egyházban tartanak. Lessen a gyülekezet csekély népessége miatt a vasárnap délutáni istentisztelet nem tartható meg.

A hétköznapi délelőtti isteni tisztelet rendszeresen

megvan 33, csak a hét bizonyos napjain 7 gyülekezetben, a délutáni pedig bűnbánó heteken 6 egyházban. Lessen és Pelbárthidán hétköznapi isteni tiszteletet egyáltalában nem tartanak.

Bibliamagyarázat tartása állandó gyakorlatban van és pedig az adventi hetekben hetenként egyszer 26, kétszer 5, adventtől böjtig hetenként egyszer 1, adventtől tavaszig hetenként egyszer 3 és hetenként kétszer 1 egyházban. Fugyi, Less, Mezőtelki, Nagyszántó, Pósalaka és Rév egyházakban nincsen.

A konfirmációoktatást 25 egyházban a lelkészek, 9 egyházban a lelkészek és tanítók és 8 egyházban kizárólag tanítók teljesítik; a konfirmáltak rendszerint 12 évesek.

Urasztalhoz járult az 1907. év folyamán 33,261 egyén, az egyházmegye létszámának 54·4%-a. Kevesebb az előző évinél 0·2%-al. Egyes alkalommal 5542 lélek élt urvacsorával. Betegeknek bármikor is kiszolgáltatják az urvacsorát 22 egyházban; csak a rendes urvacsoraosztás napján 20 gyülekezetben.

Szektáriusok 32 egyházban találhatók. Nazarénus van 21, baptista 214, felekezetnélküli 241. Ez utóbbiak legnagyobb számmal Biharon (41), Csökmön (22), Örvénden (42), Szalárdon (75) vannak. A nagyváradi egyház a szektáriusok számát számszerűleg kimutatni nem tudja.

Az egyházi szertartások mellőzése 10 egyházban fordult elő; még pedig a keresztelés 9, az esketés 20 és a temetés 13 esetben. A gyülekezet létszámához viszonyítva legnagyobb számban Mezőkeresztesen (esketés 6 esetben), Pusztajlakon (keresztelés 3, temetés 4 esetben).

Lelkészi békéltetésre 8 egyházban 22 egyén jelentkezett. Ugy látszik, hogy az élet lassanként teljesen megszűntetni fogja azt a gyakorlatot, hogy a visszas házasársak megzavart családi életöknek helyreállítását a lelkipásztori intelemtől és szelid közbenjárásától várják és remélik. Holott a multak tanúsága szerint a tapintatos pásztori szó nem egy családnak adta vissza a békét és nyugalmat.

A bojti, élesdi és nagyváradi egyház kivételével, honnan számszerű adatok nem közöltetnek, 37 egyházban

294 egyén él vadházasságban. Ha a statisztikai adatok a való állapotot e tekintetben hiven tüntetik fel: akkor ezen a részen a helyzet javulásának némi jelei mutatkoznak.

A szegényekről nemcsak községileg, de egyháziilag is gondoskodás történik 36 egyházban. A szegény ügynek az új egyh. törvény és a hozzáfűzött szabályrendelet szerint való kezelése a múlt évben természetesen még nem történhetett meg. A szegényeknek és elhagyatottaknak bizonyos tervszerű gondozása csak ezután remélhető inkább.

Az iskolás növendékek közül 20 egyházban tandíjelengedésben 202 tanuló részesült mintegy 828 K 32 fill. erejéig. Ezenkívül 13 egyházban 308 gyermeket láttak el tankönyvvel és ruházattal 754 K 64 fill. összegben.

Az adakozások és adományok összege, melyben Mezőkakucson Szabó István gör. kel. vall. 600 K-ás hagyománya is szerepel, 11.153 K 36 fillért tesz ki.

Gyülekezetenként a következő adakozások és adományok jelentettek be:

Ártánd: Népmulatság eredménye az iskolai pénztár javára 40 K 80 fill., ifj. Szőke Gyula a hagyatéki pénztárnak 3 K, néh. Fülöp Lajos emlékére a hagyatéki pénztárnak 30 K, perselyekben 10 K 80 fill., összesen 84 K 60 fill.

Berettyószentmárton: Urasztalra adományoztak kenyeret id. Veres Imre, ifj. Nagy Sándor, Cs. Nagy Lajos két ízben, Dancsházi Lajos, Mészáros Márton, Törzsök József 10 K 80 fill., bort Cs. Nagy Lajos 6 K 40 fill. értékben, orgonaaalpra Törzsök Zsófia hajadon 1 K, szegényalapra Sándor István 2 K, iskolapénztárnak Takács József 1 K, perselypénz 43 K 60 fill., összesen 64 K 84 fill.

Bihar: Özv. Z. Méhes Lajosné 10 K, özv. Német Lajosné 20 K, özv. Szabó Lajosné 20 K, özv. Szilágyi Lajosné 20 K. A konfirmándus növendékek urasztali teritőre 39 K 40 fill. Urasztalára egyesek kenyeret adtak 24 K értékben. Perselypénz 7 K 87 fill., összesen 141 K 27 fill.

Biharpüspöki: Urasztalra kenyeret és bort adott Szilágyi Jánosné 13 K, kenyeret özv. Pápai Mihályné 4 K, kenyeret Szilágyi Károlyné 6 K, Bognár Károly r. kath. 10 K, özv. Schmidt Józsefné hagyományozott 20 K, összesen 53 K.

Bors: Hegyesi Mihályné 20 K, Kovács Márton 2 K, Varga Márton 20 K, Hegyesi Lajos 4 K, Hegyesi András 30 K, Szegedi

Lajos 4 K, Kerecsi Lajos 4 K, Bodó Józsefné 4 K az egyházfentartási alapra, N. Kis Jánosné orgonaaalapra 100 K, egyházi célra cséplőgép jövedelmi részlete 550 K, összesen 738 K.

Bojt: Toronyépítésre id. Vékony Sándor 20 K, ifj. Vékony János 20 K. Urasztalra kenyeret és bort Buti p. János, Varga Ferenc, P. Nagy Lajos, özv. Varga Gyuláné, ifj. Bakó Lajos, Erdei Lajos, Pásztor Imre 28 K értékben, összesen 68 K.

Csatár: Urasztalra kenyeret Hati Istvánné, Szabó Lajosné, Pap Pálné, Nagy Sándorné, bort Szabó Lajos, G. Tóth Sándor, Kathó Ferenc, Kis László, Szilágyi Pál, Szücs László, pénzadományt Németh Péterné 4 K, G. Tóth Sándorné 3 K, özv. Somogyi Sándorné 4 K, özv. Putnoki Károlyné, 2 K, Koncz Lajosné 4 K, Vékony Lajosné 2 K, Nórapi Istvánné 2 K, Nórapi Jánosné 2 K, D. Pap Lajosné 2 K, Nagy János 2 K, id. Szabó Imre 2 K, Patonai Mihályné 2 K, Szabó Istvánné 2 K, Nánási János 3 K; e cimen adomány 74 K, Patonai Mihály és neje a templomban egy padot csináltatott 18 K értékben, összesen 92 K.

Csökmő: Adományozás nem volt.

Darvas: Urasztalra Csapó Dezső bort 3 K értékben, Eröss Lajos debreceni theol. akad. tanár alapítvány növelésére 60 K, perselypénz 18 K 24 fill., összesen 81 K 24 fill.

Élesd: Urasztalra kenyeret és bort többen 40 K értékben, orgonára többen 590 K 10 fill., összesen 630 K 10 fill.

Fugyi: Urasztalra kenyeret és bort többen 25 K értékben, Vári Gáspár és neje, Nagy Alexandria papiszékre és szószékre egy terítőt 12 K értékben, összesen 37 K.

Fugyivásárhely: Urasztalra kenyeret és bort többen. Egyházi célokra Szatmári Mihályné, Szebenyi Rozália 2 K, Tóth Imréné, Szebenyi Eszter 1 K, Tóth Imre 1 K., perselypénz 35 K 06 fill., báljövedelem 116 K 94 fill., összesen 156 K.

Furta: Urasztalra többen 50 K. Egyház céljára Hajdu Zsuzsanna 2 K, Erös József 10 K, Bói István 10 K, Bói Istvánné 10 K, Török István 5 K, Csapó Imre 20 K, özv. Kocsis Józsefné 10 K, O. Juhász Sándorné 2 K, Juhász Péter 10 K, Veres István 10 K, K. Sólyom János 10 K, Herczeg Sándor 4 K, Kovács Juliánna 10 K, H. Sólyom János 2 K, Veres Eszter 10 K, Juhász Erzsébet 10 K, V. Juhász Sára 10 K, Haraszi Zsuzsanna 4 K, Veres Istvánné 5 K, egy asszony 10 K, Cs. B. lelkész 50 K, báljövedelem 61 K, perselypénz 24 K 67 fill., összesen 349 K 67 fill.

Hegyközkovácsi: Urasztalra kenyeret és bort többen 40 K értékben, egyházfentartási alapra egyháztagek 15 K, összesen 55 K

Hegyközpályi: Urasztalra kenyeret és bort többen 27 K értékben, adósság törlesztésére nyári legeltetés hasznóbére a községi lakosoktól 234 K, orgonaalapra néh. id. Józsa Imréné 20 K, néh. Lőrincz Zsuzsánna 5 K, közszükségletre 90 K, báljövedelem 52 K 36 fill., összesen 428 K 36 fill.

Hegyközsáldobágy: Urasztalra kenyeret Soós Lajosné, Szabó István, ifj. Szebeni Bálint és neje, Zsiri Sándor és neje, Szebeni Lajos és neje, Ujfalusi István és neje 20 K, bort Szebeni Lajos és neje, id. Szebeni József és neje, Egyedi Sándor, ifj. Szebeni Bálint, Fábri Károly r. kath. nagyvárad lakos 23 K értékben, urasztali terítőt Egyedi Sándorné, Kis Lina 43 K értékben, szegény iskolások ruházására a községi képviselőtestület 25 K, tanítói nyugdíjjárulékokra a községi pénztár 24 K, összesen 135 K.

Hegyközüjlak: Urasztalra kenyeret és bort többen 20 K értékben, toronyórára Bodó Mihály 30 K, Papp Sándor 30 K, összesen 80 K.

Kismarja: Kölcsöntörlesztésre kismarjai fogyasztási szövetkezet 500 K, kismarjai temetkezési egyesület 150 K, Perselypénz 63 K 28 fill., összesen 713 K 28 fill.

Kisszántó: Urasztalra kenyeret többen 10 K értékben, Urasztalra egy selyemkendőt Kis Sándor és neje Kis Juliánna 10 K értékben, összesen 20 K.

Kisjenő: Urasztalra kenyeret és bort többen 12 K értékben, egyházi célra özv. Gojdics Mihályné, Bisztray Anna 30 K, összesen 56 K 76 fill.

Less: Urasztalra kenyeret és bort Nagy József, N. Molnár János, özv. Kozma Imréné, özv. Dradik Mihályné, Nyiri Józsefné, Juhász Lajosné 12 K értékben, templomkerítési pénztárba táncmulatság jövedelme 19 K 42 fill., Mester Atilla 20 K, Kereki János 5 K, A. Nagy Lajos 2 K, közszükségleti pénztárba Kalló Lajos 2 K, Dradik T. 6 K, a harmónium alá emelvényt készítettett Govrik Kálmán 25 K értékben, harmónium-terítőt adott özv. Kozma Máté 5 K értékben, számtartót Kostormán Pál 11 K értékben, perselypénz 13 K 35 fill., összesen 140 K 77 fill.

Mezőkakucs: Urasztalra kenyeret és bort adtak 10 K értékben, egyház közszükségletére néh. Szabó István g. kel. vall. 600 K, báljövedelem 18 K, összesen 628 K.

Mezőkeresztes: Urasztalra kenyeret T. Nagy Gáspárné 4 K

80 fill., Béles Lajosné 5 K, K. Varga Lajos 8 K, Lovas Gáspár 8 K, bort B. Kis Lajos 9 K 60 fillér, Szigeti Elek 9 K 60 fillér, Juricskay Ákos 9 K 60 fillér értékben, egyházi célra M. Oláh Lajos 8 K, Venyige Gáspár 20 K, Szőke Gáspárné 6 K, Székely Istvánné 8 K, Biró Miklós 6 K, T. Nagy Gáspárné 40 K, Nagy Lajos 6 K, Haraszi Mihály 10 K, Macsi Sára 10 K, Csepregi Péterné 5 K, Molnár Károlyné 20 K, Kovács Imre 100 K, Ertsey Dezső 200 K, Halász Kálmán 70 K, M. Oláh Lajosné 5 K, H. Nagy Józsefné 8 K, Dávid Péter 10 K, mezőkeresztesi takarékpénztár 20 K, összesen 619 K 20 fill.

Mezőtelegd: Urasztalra kenyeret és bort többen 50 K értékben, báljövedelem 25 K 38 fillér, perselypénz 37 K 43 fill., összesen 112 K 87 fillér.

Mezőtelki: Adományozás nincsen.

Nagykerek: Urasztalra kenyeret többen 48 K értékben, szőszékterítőt Tóth Jánosné 20 K értékben, egyházi célra hitelszövetkezet igazgatósága 23 K, Gaál Imréné örökösei 20 K, Grósz Áronné 4 K, Tóth Andrásné 10 K, fogyasztási szövetkezet 100 K, Berey András 200 K, összesen 425 K.

Nagyszántó: Urasztalra kenyeret Varga Lajosné, Nagy Károlyné 4 K, ifj. Zétényi Ferenc, Oláh Ferenc 6 K 40 fill., egyházfenntartási alapra néh. Karajos János 10 K, összesen 20 K 40 fill.

Nagyvárad: Urasztalra készpénzben többen 280 K, természetben kenyeret és bort 100 K értékben, egyházi célokra főreáliskolai növendékek a szegényeknek 1 K 20 fill., néh. Nagy Gyula és neje Pap Ilona egyházi szükségletre 50 K, Spitzhuber Mártonné 10 K, özv. Olasz Györgyné 2 K, Birizdó Antal 1 K, Balogh János 10 K, a Velencén építendő templom javára tartott táncvigalom jövedelme 222 K 60 fill., perselyekben gyűlt az egyháznak 478 K 92 fill., szegényeknek 197 K 58 fill., összesen 1453 K 30 fill.

Nyüved: Adományozás nem történt.

Örvénd: Urasztali kannára Varga Ferenc 20 K, perselypénz 22 K 46 fill., összesen 42 K 46 fill.

Páptamási: Urasztalra kenyeret és bort többen 40 K értékben, egyháznak néh. D. Imre Ferencné 40 K, szegény iskolás gyermekeknek ifj. Z. Nagy Sándorné 30 K, perselypénz 10 K 63 fill., összesen 120 K 63 fill.

Pelbárhida: Urasztalra kenyeret ifj. Csomós József, N. Nagy Lajos, Berde Lajos, Máté Sándor. Kis Bálint, Szabó Mihály 9 K 60 fill. értékben, egyháznak Holkó József lelkész 11 K, Barta Imre

pocsaji lakos iskolafűtésre szalmát 12 K értékben, összesen 32 K 60 fill.

Pósalaka: Urasztalra kenyeret adtak Dajka Ferenc, Fekete János, N. Ferenc 4 K 80 fill. értékben, urasztali és szószék terítőre gyűlt 70 K, összesen 74 K 80 fill.

Pusztatold: Egyházfentartási alapra néh. Dancsházy Gyula örökösei 100 K, iskolai ösztöndíjalapra Farkas Gergely 200 K, perselypénz 3 K 60 fill., összesen 303 K 60 fill.

Pusztajlak: Urasztalra kenyeret és bort többen 16 K értékben, urasztalra Lukács Ferencné egy fehér terítőt 4 K értékben, összesen 20 K.

Rév: Urasztalra kenyeret és bort többen 7 K értékben, közs. előljárók az egyház céljára 1 K, báljövdelem 50 K, összesen 58 K.

Síter: Egyház szükségleteire Bódizs Mihályné 10 K, Bódizs Istvánné 8 K, Király Dániel 10 K, ifj. Mazsu Lajos 5 K, Török Lidia 8 K, Nagy Imréné 1 K, Karácsony Dánielné 1 K, Kállai Lajosné 1 K, Thurzó Pálné 1 K, Szabó János 2 K, Nádudvari Ferenc 2 K, Mikó János 1 K, K. Kócs István 1 K, összesen 51 K.

Szalárd: Urasztalra kenyeret és bort Veres István, Katona Sándor, Márton János, Pap János, Szilágyi Sándor, Király Zsigmond, Surányi Lajos 56 K értékben, orgona alapra Szilágyi Lajosné, Fazekas Sára 10 K, összesen 66 K.

Szentjános: Egyházfentartási alapra Lukács Antal 500 K, legátusjáratási alapra Lukács Antal 500 K, urbéres alap 200 K, község legelőföld használatában 157 K 60 fill., község tankönyv- és fuvarváltásban 160 K, Halász Endre lelkész atyja emlékére tett alapítvány pótlására 50 K, orgona alapra 7 K, egyház céljára különböző címeken 136 K 40 fill., perselypénz 3 K 02 fill., összesen 1714 K 02 fill.

Zsáka: Urasztalra kenyeret és bort többen 32 K értékben, egyházfentartási alapra Batta Antal 1 K, néh. E. Szabó Mihály 10 K, lelkészlak javítására gróf Rhédey Stefánia özv., báró Wesselényi Istvánné 200 K, perselypénz 31 K 49 fillér, összesen 374 K 49 fill.

Jákóhodos: Urasztalra kenyeret és bort többen 25 K értékben, egyházi célra Bartos Gáborné urnő 1000 K, Varga Bálint 3 K, összesen 1028 K.

Váncsod: Urasztalra kenyeret Szőke István 1 K 60 fill., H. Szabó József 1 K 60 fill., Főnyad P. Imre 1 K 60 fill., Fábíán Lajos 1 K 60 fill., Stiripi József 1 K 60 fill., Borus László 1 K 60

fillér értékben, orgona alapra Ötvös Géza jegyző 50 K, Fábián József 3 K, Stiripi László 9 K 50 fill., id. Kiss Béláné 10 K, Csordás Imre 5 K, Gombos Márton 5 K, vadásztársaság 6 K, összesen 98 K 10 fill.

II. Az *egyházak küléletéről* szólva, első helyen is azt emlitem fel, hogy az elmúlt 1907-ik évben az egyház-kormányzás nagy munkájában 609 presbyter vett részt. Biharon és Kisjenőben 2—2 presbyteri hely üresedésben volt.

A presbyteri gyűlés jegyzőkönyvét hét egyházban a lelkész, 27-ben a tanítók, 8-ban pedig részint állami iskolai tanítók, részint pedig más társadalmi állásu egyének vezetik. E tekintetben az egyházvizsgálat során sehol észrevételezés vagy kifogás nem tétetett.

Az egyházközségi közgyűlés az új törvény életbe-léptéig minden egyházban szervezve volt. Egyházmegyénk az új törvény alapján szintén kérelmezte a felsőbb egyházi hatóságtól mindenütt képviseleti alapon való szervezését. Az egyházkerület azonban e tárgyban végérvényesen még mindig nem határozott; hanem újabb indokolt fölterjesztés megtételére hívta fel az egyházmegyét. Hat egyházban ennek képviseleti alapon való szervezése megtörtént. Egyebütt átmenetileg a régi alapon tartatnak meg az egyházközségi közgyűlések.

Az anyakönyvek Bors kivételével, hol a régiek rossz állapotban vannak, jókarban tartatnak. A lelkészi hivatalokban a körleveles jegyzőkönyv, naplók és postakönyvek megvannak. Csak Borson hiányoznak; s talán itt is azért, mivel a lelkész halálozása folytán bekövetkezett változás alkalmával ezek kézhez nem jutottak. Az egyházi levéltárak elfogadható rendben vannak. Borson azonban oly helyen tartattak az iratok, hol ezeknek egy része veszendőbe ment. A bojtai egyházban a levéltár rendszeres rendezése haladéktalanul eszközözendő.

Az egyházak vagyonleltára az E. T. III. t.-c. rendelkezésének megfelelően, még a múlt évben elkészítettet. De végleges megerősítés alá jelen közgyűlésünkön kerül. Az ingatlanok 37 egyházban telekkönyvezve vannak. Telekkönyvezetlen ingatlanok találhatók Berettyószentmártonban az újabban szerzett iskolatelek, Borson állítólag

50 hold az ugynevezett Kappantódülőben, melyre nézve azonban az egyházlátogatási jegyzőkönyv aligha tévedésben nincsen, amennyiben közvetlen érdeklődésem után a jelentés beigazolást nem nyert. Az eljárás azonban haladéktalanul megindítandó leendő a szóban forgó terület tulajdonjoga tisztázandó. Kiszszántón a lucernás, amely állítólag egy tulajdonos javára sincsen telekkönyveztve. Nagyszántón a legelő és Pusztaujlakon a harangozói lakás.

A számadások, Elesdet kivéve, minden egyházból felülvizsgáltatván, mindenütt rendben találtattak. lelkésznek márciusban történt halála miatt a sok tekintetben zavaros számadást a beszolgáló lelkésznek egészen újra átdolgozni kellett, ami töméidek fáradságot és utánjárást kívánt. Egyébként a múlt évi számadás eredménye a következő.

Készpénz bevétel volt: 238.947 K 85 fill.; kiadás: 225,447 K 81 fill.; maradvány: 13,500 K 04 fill. Követelésben maradt: 29.873 K 80 fill. Terménybevétel: Berettyószentmártonban. 2592 lit. buza, 3056 lit. árpa, kiadás: 1964 lit. buza, 1178 lit. árpa, maradvány 628 lit. buza, 1178 lit. árpa, követelés: 4464 lit. buza, 4368 lit. árpa. Darvason bevétel 4260 kgr. buza, 2660 kgr. árpa; kiadás: 4260 kgr. buza, 2660 kgr. árpa, maradvány: — Pelbárdhidán 123¼ véka buza, 85¼ véka zab bevétel; kiadás: 123¼ véka buza, 85¼ véka zab; követelés 23 véka gabona, 19¼ véka zab. A többi egyházak terményszámadásaik végeredményét nem vezették át az egyházlátogatási jegyzőkönyvbe. Adóssága 28 egyháznak 158.456 K 69 fill., mely összegben a nagyváradi 66.000 K-ás s 1890-től kezdve pontosan törlesztett kölcsön s a fugyii 5000 K-ás és 1892-től kezdve törlesztett, valamint a pusztaujlaki 1904-ben folyósított 4000 K-ás tőkesegély is bentfoglaltatik. Ezzel szemben a 42 egyház alapítványai és tőkéi, a takarékmagtárak terményalapjának értékelésével 272.611 K 40 fillért tesznek ki.

A belhivatalnokok fizetésöket megkapták 29 egyházban. Kisebb-nagyobb összeggel hátrányban vannak: Csatár, Fugyi, Hegyközpályi, Hegyközszáldobágy, Hegyközujlak, Kisjenő, Mezőkeresztes, Nagyszántó, Nyüved,

Pusztajlak, Siter és Jákóhodos. Az egyházi közigazgatási járulékokat minden egyház kifizette, de állami közadóval és egyéb járulékokkal hátralékosok: Csatár 590 kor. Hegyközszáldobágy 50 kor., Hegyközüjlak 916 kor. 61 fillér, Nagyszántó 74 kor. 80 fillér, Nagykereki 48 kor., Siter 180 kor. 31 fillér és Bojt 199 korona.

Az egyházi adókulcs párbér 9, osztályba sorozás 13, állami adó percentje 1, párbér és osztályba sorozás 11, párbér és állami adó %-ja 2, személy- és áll. adó utáni % 2, áll. adó utáni % és osztályba sorozás 2, személy és osztályba sorozás 2 egyházban. Az így kivetett adó a szükségletet fedezi 34 egyházban, csak egyéb jövedelemmel vagy éppen segéllyel Ártádon, Csatáron, Kismarján, Lessen, Mezőkeresztesen, Nagyváradon, Réven és Szentjánoson.

Az egyházak középületei: a templomok jó karban vannak 35, türhető állapotban 1, javítást igényelnek 6 egyházban; az iskolák 24 egyházban jó, 3-ban türhető karban találtattak, javításra várnak 2 egyházban, rosszak Csatáron a leányiskola, Nyüveden és Pósalakán; a lelkész-lakok kifogástalanok 34, türhetőek 3, javítandók 3 egyházban, rosszak Kisjenőn és Mezőkakucson.

Az egyházi épületek Nagyvárad kivételével, mely tűz kár ellen az Első Magyarál és Generálinál 90.368 koronáig biztosít, mind a Fonciére Pesti biztosító intézetnél biztosítják mintegy 713.212 korona 23 fillér erejéig, mely után évi díjban 1479 korona 89 fill. fizettetik. 1907-ről hátrányban (24 kor. 10 fill.) a hegyközkovácsi-i egyház van. A nagyváradai tanítóképző épülete szintén itt biztosított.

Kizárólag egyházi tulajdont képező temető van 31 egyházban, körülárkolva, kerítve és egy kivételével fásítva, egyházi és községi van 4, csak községi 7 egyházban.

Új építkezések történtek Bojton: istálló 450 korona, Csökmőn: két iskola és tanítói lak 17.826 korona 12 fillér, Furtán: lelkészlak és templomtető 20.807 korona 58 fillér, Hegyközkovácsiban: a lelkészlakon nyári konyha 104 korona, Kismarján: lelkészlak átalakítása 4800 kor., Kisszántón: a lelkézi udvaron istálló 800 korona, Nagyszántón: iskola padozás 127 korona, Pósalakán: torony-

és nagyobb mérvű templomjavítás 4900 korona, Szalárdon : nagyobb mérvű torony- és templomjavítás 3685 korona 56 fillér, összesen: 53.500 korona 26 fillér értékben.

Az épületek javítására kiadatott 21.727 K 39 fill.

III. A tanügyi állapot. Az egyházmegye területén 6—12 éves tanköteles volt fi: 3538, nő: 3374, együtt 6912, a népességnek 11·3%-a, kevesebb az előző évinél 0·49%-al. A mindennapi iskolába járt fi: 3282, nő 3309, együtt 6591, a tanköteleseknek 95·5%-a, több a múlt évinél 1·69%-al. Az iskolát a tanköteles kor előtt elhagyta fi: 60, nő: 70, együtt 130, a tanköteleseknek 1·88%-a, kevesebb az előző évinél 0·77%-al. Teljesen iskolázatlanok fi: 97, nő: 94, együtt 191, a tanköteleseknek 2·76%-a, kevesebb mint az előző évben 1·06%-al. A népességhez viszonyítva az iskolából a tanköteles kor előtt eltávozók nagyobb számmal vannak Bojton (27), Csatáron (28). Az iskolázatlanok Mezőkeresztesen (29), Pusztatoldon (9), Pusztajlakon (10), Réven (14), Szalárdon (52).

12—15 évig tanköteles fi: 1763, nő: 1239, együtt 3002. Iskolába járt fi: 1643, nő: 1113, együtt 2756. Iskolába nem járt fi: 120, nő: 126, összesen 245. A tankötelesek lélekszámához viszonyítva, nagyobb számmal voltak ilyenek Berettyószentmártonban (9), Darvason (11), Furtán (18), Hegyközkovácsiban (11), Mezőkeresztesen (15), Siteren (28), Szalárdon (69).

Tisztán felekezeti iskola van egyházmegyénk területén 30, községi és felekezeti 1, csak községi 1, csak állami 10 egyházban. A felekezeti iskolák közül vegyes 14 tanterem, a nagyváradi gyakorló iskolával együtt. Mind a VI. osztály megvan fiuknál és leányoknál 27 egyházban, I—V. osztályu a berettyószentmártoni, pósalakai és pusztajlaki, I—IV. osztályu a nagyváradi gyakorlóiskola.

Konfirmáltatott fi: 452, nő: 485, együtt 938, vagyis a népességnek 1·53 százaléka, több a múlt évinél 0·14 százalékkal.

Az 56 tanteremben 52 tanító és 4 tanítónő működött, akik közül rendes és okleveles volt 54, ideiglenes és oklevél nélküli 2, t. i. a kisszántói és örvéni tanító. Jeles eredményt mutatott a tanításban 6, jót 23, elégségest 23, alig kielégítő a furtai fi, a kisszántói vegyes,

a paptamási-i fi és a zsákai leánytanító. A községi és állami iskolákban a vallástanítás a követelményeknek megfelel.

A tantermek közül teljes felszerelésű a nagyváradi gyakorló iskola, a többi hiányos. Az ajtók és ablakok elhelyezése szabályos 44 tanteremben, szabálytalan 12-ben. Az egészségügyi kívánalmaknak megfelel 52, kifogás alá esik a csatári leány, a nyüvedi, pelbárthidai és pósalakai vegyes iskola. Ürszék mindenütt van.

A nem felekezetünk iskolájába járó növendékek vallás oktatásáról mindenütt gondoskodás történik.

VI. *Belhivatalnokok és tisztviselők.* Az egyházmegye 42 egyházában 43 rendes és 7 segédlelkész működött, kik közül 3 vallástanítással is foglalkozott. Önálló kántororgonista volt 2. A főgondnokok száma 3, a gondnok és alapítványkezelőké 52.

A presbyterek és egyházi tisztviselők kifogástalanul teljesítik megbízatásukat 39 egyházban, míg Borson, Fugyiban, Pelbárthidán lazán járnak el tisztökben. A templomot példaadólag látogatják 38 egyházban, kevésbé Borson, Nagyszántón, Réven és Váncsodon.

A belhivatalnokok között jó viszony áll fenn Örvénd kivételével mindenütt.

V. *A népmozgalmi adatok a következők:*

1. Megkereszteltetett törvényes	fi = 1018, nő = 958, együtt = 1976
törvénytelen	fi = 145, nő = 143, együtt = 288
összesen	fi = 1163, nő = 1101, együtt = 2264
2. Áttért hozzánk	fi = 2, nő = 10, együtt = 12
3. Szaporodási alap	fi = 1165, nő = 1111, együtt = 2276

A szülöttek, illetve a megkereszteltek a népességnek 3·22 százalékát teszik ki, kevesebb ez előző évinél 0·01 százalékkal. A törvénytelen szülöttek a törvényes szülötteknek 14·56 százalékát képezik, vagyis több az előző évinél 4·06 százalékkal. Törvénytelen születés nem volt: Borson, Bojton, Hegyközpályiban, Magyarakucson, Kis-szántón, Nagyszántón, Pusztatoldon, Pusztajlakon, Jákó-hodoson. Szaporodási alap a lélekszámok 3·72 százaléka, több mint az előző évben 0·04 százalékkal.

4. Meghalt	fi = 790, nő = 812, együtt = 1062
5. Kitért tőlünk	fi = 17, nő = 23, együtt = 40
6. Felekezetnélküli lett	fi = 9, nő = 11, együtt = 20
Fogyási alap	fi = 816, nő = 846, együtt = 1662

A meghaltak száma a népességnek 2·64%-a, kevesebb mint az előző évi 0·32%-al. A kitérés nagyobb számban Biharpuspökiben (12) és Nagyváradon (25) fordult elő. Míg a felekezetnélküliségre való kilépés Szalárdon volt (20). A fogyási alap a lélekszámnak 2·71%-át teszi ki, mely 0·41% kevesebb, mint az előző évben.

Ehez képest az egyházmegye népessége az 1907. év december 31-én fi: 30.642, nő: 30.497, együtt 61.139. Több mint az előző évi 162 lélekkel.

9. Házasságra lépett tiszta pár: 504, vegyes: 90, együtt 594, a népességnek 0·97%-a, több az előző évinél 0·13%-al. A vegyes házasságkötésnél gyermekeire nézve megegyezett javunkra 31, kárunkra 49 pár, megjegyezvén, hogy ezekből 47 (Nagyváradon) egyházilag nem nálunk kötött házasságot. Egyezsége nem lépett 57 pár.

Kiváló tiszteletem jelentésével vagyok

Nagyváradon, 1908. szept. 23.

Alázatos szolgája:

Sulyok István
esperes.

